

**'s HEEREN WEGEN**

**Gehouden met een**

**ALLES VERBEURDHEBBEND ZONDAAR**

**Beschreven door**

**L. G. C. LEDEBOER**

**in leven Gereformeerd Leraar te Benthuizen**

**EERSTE UITGAVE 1843**

**UITGAVE: DE WEST-FRIESE BOEKHANDEL, EDE  
1963**

**STICHTING DE GIHONBRON  
MIDDELBURG  
2014**

## VOORWOORD

*Jeremia 31:21: Richt u merktekenen op, stelt u spitse pilaren, zet uw hart op de baan, op den weg die gij gewandeld hebt; keert weder, o Jonkvrouw Israëls, keert weder tot deze uw steden.*

*Jesaja 42: 16: En Ik zal de blinde leiden door de weg, die zij niet geweten hebben, Ik zal ze doen treden door de paden, die zij niet geweten hebben, Ik zal de duisternis voor haar aangezicht ten licht maken, en het kromme tot recht: deze dingen zal Ik haar doen, en Ik zal ze niet verlaten.*

Neemt dit gij kinderen Gods! ter uwer en mijner beproeving. Ziet gij iets schadelijks in mijn weg, brengt het voor de Heere en voor mij; meer heb ik niet te zeggen.

Ik ben van meer dan één zijde lang aangezocht geworden, ja sterk gedrongen, om mijzelf, om meer dan één reden, te verklaren aangaande mijn persoon, weg en toestand. Veel schrijven doe ik en zal ik niet in deze. Vergeeft het mij, gij, van wie ik vroeger of later brieven onbeantwoord heb gelaten. Ziet hier het antwoord, schoon laat; beter laat dan nooit.

Niet alleen dat ik door mensen aangezocht ben geworden om dit te doen, de Heere wekte er mij éénmaal toe op. De belofte lag voor Hem, het stukje was gereed maar de tijd ontbrak.

De Heere plaatste mij hier, gaf mij tijd en lust, hetzelfde in deze van nieuws te beschrijven en alzo uit te geven. Hier hebt gij het. De Heere zegene het waartoe Hij wil. Zonder Zijn zegen gedijt er niets! Hij leide ons in Zijn waarheid, om Zijns Naams wil, richte onze gangen in het effen spoor om Zijns zelfs wil en verenige uw harten in de vreze Zijns Naams. Amen.

L.

Leiden, 1843

**'s HEEREN WEGEN  
GEHOUDEN  
MET EEN ALLES VERBEURD HEBBEND ZONDAAR**

**I. IN DE VREZE DES HEEREN!**

*Wanneer ik iets zal van mijzelf verhalen,  
Dan zette God mijn Heer' het merk en palen  
En doe mij schrijven 't geen de waarheid is;  
Hij doe mij, niet met sierlijkheid van woorden.  
Maar zo als ik het van den Heere hoorde,  
Vertellen aan het, volk dat uit Hem is.*

Van jongsaf ben ik door de Heere getrokken geweest. Van dat ik bewustheid had van mijn aanwezen is mij dit bekend. Er was iets anders in mij dan in de andere kinderen, ofschoon niet spoedig doorbrekende, maar langzaam trapsgewijze geleid door de Heere. Ernstig bij het gebed dat ik hoorde, kon ik geen oneerbiedigheid bij hetzelfde verdragen. Vroeg werd ik van natuurlijke dingen opgeleid tot geestelijke.

Vromen mocht ik vroeg opzoeken; teder van consciëntie, licht bewogen had ik doorgaans niet veel vermaning nodig of het sloeg van binnen bij mij aan, al kwam het niet aanstonds voor de dag.

Aan de andere zijde was ik driftig, meer vlug dan oordeelkundig, licht geraakt; haatdragendheid kende ik minder. Ofschoon alle kwaad in ons woont, ontwikkelt bij de een meer dit, bij de ander weer iets anders. Schoon zij allen vroeg of laat leren kennen, ook hetgeen zich het minst in hen openbaarde, ja wordt hun dit nog wel de grootste zonde. Alle kwaad is in ons; van nature zijn wij dezelfde, in Adam gevallen, onreinen uit onreinen, in zonden en ongerechtigheid ontvangen en geboren, dood in misdaden en zonden. De wil is de daad voor God. Zo worden ook onbekeerden bewaard voor vele uitwendige zonden, daar anderen in doorbreken, gelijk wij zien in Abimelech, Laban, Ezau, enz.

Ieder heeft een hoofd-, boezem- en troetelzonde. De mijne was wellust. Niet dat er geen andere al vroeger in mij doorbraken. Ik stal geld uit mijn moeders beurs, ook eenmaal een appel van de openlijk uitgestalde winkels; vloekte, stampte, raasde en tierde wel, als het niet naar mijn zin ging; stelde op deugd en plicht loon, ofschoon aan de andere zijde, lag het reeds vroeg bij mij: "het bloed van Jezus Christus reinigt van alle zonden".

Anderen zag ik als rechtvaardigen, mij als een goddeloze. Als er niet in de Bijbel had gestaan: "Ik ben niet gekomen om te roepen rechtvaardigen, maar zondaars tot bekering" (Matth. 9: 13) meende ik dat het voor mij een afgedane zaak was. En dit zou ook zo geweest zijn. Psalm 51.

De Verloren Zoon, Manasse, de Moordenaar aan het kruis, waren mij ter vertroosting, daar ik op hopen en daarna op pleiten mocht en dat het mij nog eens goed mocht uitkomen.

Wanneer ik mijn formuliergebeden heb achtergelaten, die men mij voorgezegd had, weet ik niet. Ik had een wijze vader in de opvoeding, die mij veel liet leren, waar ik een slecht gebruik van maakte; en werd ik vermaand, dan werd ik vaak boos. Op de school, doorgaans de laagste door mijn onachtzaamheid, deed ik niet wat ik doen moest en wat ik niet doen moest, dat deed ik; wat zich van mijzelf ontwikkelde, of liever waar de Heere mij, van achteren bezien, bij bepaalde en meer dadelijk in

verband stond met mijn volgende loopbaan, ging het beste.

Gedwongen arbeid viel mij, zwaar en zuur, maar vrijwillige (gelijk men het noemt) ging beter.

Ik was vroeg vol plannen, daar niets van gekomen is; maar daar ik niet op dacht gebeurde. Predikant te worden lag vroeg in mijn ziel, ofschoon door mijn ouders er mede toe bestemd, hadden zij daarmee geen moeite met mij, ook zouden zij dit anders niet gedrongen hebben. Het lag in mijn ziel onder het spelen en leren. Anderen te leren lag van jongs aan in mijn ziel, ofschoon die jeugdige waanwijsheid, zo ver ik weet, mij minder dan anderen bijzonder: aankleefde.

Ofschoon menigmaal met anderen meedoende, ja dan wel eens de eerste zijnde; was ik doorgaans afgetrokkener, stiller en eenzamer. En bij gelegenheid van openbare vermaken, waar mijn hart vaak naar trok, was toch het einde doorgaans ernstiger. Zelden kon ik, zo ik mij herinner, anderen ongemoeid laten zonder hen aan te spreken of te schrijven, dat ze wat anders moesten leren kennen en bekeerd worden; zo woude het een door het ander.

Vroeg, heeft men mij verteld, *wilde ik tot de Joden gaan, daarna, daar ik bewustheid van heb, tot de Heidenen*. Geen van beide is tot nog toe in die zin geschied. De mens: overdenkt zijn weg, maar de Heere bestiert zijn gang; Hij leidt blinden langs wegen, die ze niet geweten en paden die ze niet gekend hebben. 'Mijn raad zal bestaan zegt de Heere, en Ik zal al Mijn welgehagen doen.' Trouwens de Pottenbakker doet met het leem wat Hem behaagt. Hij zegt tot de één ga; en hij gaat, en tot de ander kom; en hij komt.

Van mijn vroegere jaren sprekende, moet ik dit zeggen, dat er zich bij mij, zonder van anderen gehoord of gezien te hebben, één zonde openbaarde, die ik niet wist zonde te zijn, ja de Heere om vragen mocht of het zonde was, ja dan neen. Ofschoon de schaamte om het mijn ouders te vragen genoeg blijken gaf dat het zonde was. Van twijfelachtige dingen moet men zich onthouden en als men twijfelt aan een zaak, die men niet durft te openbaren en het geweten beschuldigt, dat is zonde. Wat tot streling van het vlees is, waarbij de geest schade lijdt, is zonde.

Het behaagde de Heere, mij in die zonde zo ver te doen doorbreken, jaren lang, tot verwoesting van ziel en lichaam; overweldigd door de zonde, kon ik ze niet laten, totdat God zeide: "tot hier toe en niet verder".

Het behaagde, de Heere die weg met mij te houden en ze niet eerder te beteugelen, om mij mijn onmacht, boosheid, vuilheid, lelijkheid, walgelijkheid en onreinheid te leren; ofschoon ik in, al die jaren die ik onder dezelve doorging, zoveel niet leerde, als één ogenblik, toen jaren daarna de Heere mij mijn onmacht deed gevoelen. Vóór die tijd, meende ik immer, ofschoon zij mij overweldigden en gevangen namen, dezelve te kunnen laten als ik wilde: Ik kende mijn onmacht niet en geen schepsel zal die leren kennen, tenzij God hem er aan ontdekt. Dit moet hem neervellen en zichzelf doen leren kennen. Niemand kent zichzelf uit zichzelf. Dit is niet dan een besprokene, oppervlakkige kennis, die met de ware zelfkennis in geen verband staat.

De Heere kan wegen en middelen gebruiken, en doet dat ook, om het schepsel aan zichzelf te ontdekken, vroeg of laat, voor of na, als Hij met die wegen naar binnen gaat en zo heiligt aan het hart. Het is de Geest, die overtuigt van zonde, gerechtigheid en oordeel en niet wij. Heidenen blijven wij zonder die Geest, al zijn wij gedoopte lidmaten, kerk- en avondmaalgangers; wij verkondigen dan ons eigen leven en prediken ons zelf alleen, zolang wij Christus niet hebben leren kennen; zolang wenen wij over anderen, zonder over onszelf geweend te hebben, en dit is het voornaamste.

In de wereld was mijn vermaak niet en toch zocht ik het er vaak in, maar de Heere sloeg mij gedurig terug.

Geloof aan de waarheid mocht ik vroeg hebben, dat lag in mijn ziel, al had ik nooit recht zuiver Gereformeerd horen prediken. Toen ik dit het eerst horen mocht, zei mijn ziel: dat is het; maar geloof aan de waarheid, is nog geen geloof in de waarheid, Joh. 17: 3. Dat is mij dan ook minder bestreden geworden, zelfs midden onder verderfelijke, leringen, namelijk het geloof aan de stellige waarheden.

Sprak men vleselijk over geestelijke zaken of werd Gods volk aangeraakt, dat ging mij nog jong zijnde door merg en beenderen; hoorde ik van bekering, dan sprong mijn hart op. Oude schrijvers heb ik voor mijn bekering niet gelezen, maar wel verderfelijke boeken, als Egeling en anderen, waar de weg van verbetering, maar niet van bekering in gevonden wordt; en goddeloze boeken als van Van der Palm.

Gods eer moet boven alles gaan, daar komen geen vader, moeder, broeders, zusters, familie of leermeesters in aanmerking. *Volgt Mij*, zegt de Heere, *die niet alles verlaat, ja zijn eigen leven niet haat om Mij nentwil, kan Mijn discipel niet zijn.* 'Zegt het de rechtvaardige dat het hem wel zal gaan en de goddeloze kwalijk. Spreek Mijn woord zegt de Heere, opdat Ik u, niet versla!' (Jer. 1: 17) Kiest wie gij dienen wilt God of de Mammon.

Kiest God niet voor en in ons, wij blijven het minste, geringste, nietigste en vergankelijkste kiezen. Hij is het licht, de weg, de waarheid en het leven. Nevens Hem zijn geen andere goden. Hij is jaloers op Zijn eer. Hij, geeft Zijn eer aan geen anderen, noch Zijn lof de gesnedene beelden. Hij heeft mijn ziel en lichaam voor Zijn rekening genomen voor tijd en eeuwigheid. De mensen kunnen mijn lichaam krijgen, maar God heeft mijn ziel; en mijn lichaam bewaart Hij ook, want geen haar zal er van het hoofd van Gods kinderen vallen zonder de wil van hun Hemelse Vader. En alle dingen werken mee ten goede degenen die naar Gods voornemen geroepen zijn, Rom. 8.

Nu tot het vorige. Met mijn ellende, noden en bezwaren mocht ik menigmaal vluchten en zuchten tot de Heere, die mij soms zonderlinge verhoringen gaf. Voor de dood, onweer of stormen was ik niet bang, ik meende altijd naar de hemel te zullen gaan. Ik twijfelde bijna nooit, voor ik bekeerd werd; toen stond ik zo vast, gelijk ik meende, op de rotssteen Christus, dat geen schepsel er mij van af zou hebben kunnen brengen.

Mijn gebed was echter doorgaans anders; dáár kwam het voor de dag gelijk het was, waaruit ik van achteren zien mocht, dat het 's Heeren Geest reeds was, Die in mij bad, menigmaal, jaren lang, met verzuchtingen en smekingen, dáár kon ik het wel eens goed onder hebben, of daarna, na het belijden mijner ellenden en vragen om bekering, hulp, raad en sterkte en met verruiming in die wegen, enz.

Jaren te voren mocht ik bidden, om dingen, die mij naderhand eerst te pas kwamen, gelijk ik daarna mocht opmerken. *Gij zult het hierna verstaan.* Ik sprak over de wegen Gods, met Gods kinderen, niet bij bespreking, maar bij ondervinding. Menigmaal had ik verruiming voor mijzelf, hetzij in het Woord, hetzij in de Psalmen en Gezangen, hetzij door toezegging, beloften, verhoringen, vervulling van gebeden, kennelijke bewaringen, overgevingen van mijzelf aan de Heere, uiting van ellende bij ondervinding en wat dies meer zijn moge, hetwelk jaren in die toestand geduurd heeft. Ook bij het Avondmaal gaan, mocht ik optrekkingen, verruiming, gevoel, overgeving aan de Heere, van ziel en lichaam kennen.

Geloof mocht ik oefenen voor ik wedergeboren was, want door wedergeboorte versta ik in het geestelijke als in het natuurlijke, als het kind geboren is. Ofschoon het zaad er in kan liggen, gelijk het kindeke opsprong in de buik zijner moeder.

Beloften die ik gehad heb zijn deze, dat eens op de volle dag een stem tot mij sprak: *Gij, zijt mij een uitverkoren vat, om Mijn Naam te dragen voor de Koningen en*

*Vorsten* (Hand. 26.).

Voor mijn beroeping op mijn tegenwoordige standplaats, kreeg ik telkens 't 17e vers van de 31e Psalm: Geloofd zij God, enz. Dit moet ik ook nog zeggen, dat ik al vroeg gevoelde, dat alles wat ik om mij zag, geen godsvrucht was, dat of Gods woord het mis moest hebben of de mensen; het eerste werd mij niet betwist, dus schoot het laatste over. De mensen hadden mis en gingen met een ingebeelde hemel naar de hel.

Wel! zult gij zeggen: hoe maakte gij het dan met uzelf? Ik was blind en meende te zien, enz. Ik bad, las, ging ter kerk en ten avondmaal, bezocht de vromen, sprak over 's Heeren wegen, meende de wedergeboorte zou eerst in de hemel plaats hebben, hier het zaad en boven de wedergeboorte.

De vromen nam ik zover aan, als ik ze verstond, en verder dacht ik, ik weet het beter dan gij. Wij strijden zolang voor onszelf als de Heere het toelaat. Mensen kunnen elkander niet bekeren.

Eenmaal vroeg mij een vrome oude vrouw, of ik in het verbond was overgegaan; ik zei stoutweg *ja*, dit waarlijk bij mijzelf menende. Eenmaal kreeg ik een slag.

Een kennis van mij, wie de Heere bepaald scheen te hebben bij zichzelf, sprak mij aan, en raadde mij geen woorden te gebruiken, die wij niet verstonden en meende dat ik de zaak miste; waarop ik hem mijn weg verhalende, scheen hij voldaan, even zo blind zijnde als ik. Zo waar is het woord, als twee blinden elkander leiden, vallen zij beiden in de gracht.

***Wij brengen elkander naar de hel, als de Heere ons niet bekeert.***

Dit herinner ik mij mede van mijn jonkheid, dat, hoe ik in de zonde doorbrak, als ik op weg was en vaak een grote menigte volks bij elkaar zag, ik dan bidden mocht tot de Heere, dat Hij Zijn Naam nog door en in mij verheerlijken mocht. Hij was de Almachtige. Ik kon het kwaad niet laten noch het goede doen; Hij moest mijn ogen openen, enz. Jaren lang ben ik bezig geweest mijzelf te leren kennen. Weinig, kan ik zeggen, kon mijn aandacht ontglippen, waar ik niet bij bepaald werd. Van alles, doen en laten, spreken, horen, zien en zwijgen, uit- en ingaan, van anderen en van mijzelf, tot eten en drinken, lezen en wat het wezen mocht toe, moest ik rekenschap bij mijzelf van afleggen kunnen. Van alle daden, of wat mij ook voorkwam, moest ik, zoveel ik kon, de beweegredenen, oorzaken, aanleidingen, gevolgen enz. weten, of ik had geen rust en mocht er vergeving over bij de Heere om vragen en tevens om bewaard, geleid, geleerd en bestuurd te worden, ofschoon ik 's Heeren stem niet kende, naar Zijn wil door Zijn Geest, dat alles mocht uitlopen ter verheerlijking van Zijn Naam.

Zo verkeerde ik tien jaren lang. Ellende besprak ik het liefst, beleed ik het liefst voor de Heere, zodat ik de eenzaamheid, menigmaal moest opzoeken, om mijn hart uit te storten voor de Heere. Vol was ik van begeerte, ja mijn hart brandde om het Evangelie, de blijde boodschap te verkondigen. Daar had mij de Heere toe bestemd: dat was van de Heere; want dat de Heere toen reeds bij aanvang in mij werkte, is mij klaar. *Ik riep u bij uw naam, ook toen gij Mij niet kendet.*

Waarom voor mij? Om Uwer barmhartigheids wil o Heere, om Uws Zelfs wil, o Heere! Genade valt vrij in de grootste boef! *Verblijdt u niet, zegt de Heere, dat de duivelen u onderworpen zijn, maar verheugt, u daarin dat uw namen opgeschreven staan in de hemelen.*

Ik zei, dat het mijn lust was in 's Heeren werk te zijn en een verkondiger te worden van Zijn woord. Nochtans kwamen daar bestrijdingen, zo ik die aldus noemen mag, tegen op. Nu eens uit hoogmoed, dan eens uit onwaardigheid, dan eens bij teleurstellingen. Maar de Heere is getrouw; Zijn raad zal bestaan en Hij zal al Zijn welbehagen

doen.

De Heere was op weg mij te doen gevoelen, dat ik alles kwijt moest, wat ik had en alles miste; huizen bouwde zonder fundament; een geloof had zonder Christus; kennis van ellende, zonder ontdekt te zijn aan de grond, hoop zonder wezen, belofte zonder vervulling.

Ik mocht de Heere bidden, voor ik op mijn tegenwoordige standplaats werd geroepen, dat Hij mij nergens brengen mocht of het mocht zijn om ter verheerlijking van Zijn Naam, tot mijner en anderer zielen zaligheid te verstrekken. Hij liet mij niet toe dan zelden, zover ik met Zijn wegen bekend of onbekend was, mijzelf te prediken; dat is in die zin, dat Hij mij mijn gaven liet besteden, niet om voor de mensen te schitteren, noch die uit te zetten tot mijn eer, neen, maar om die schade te achten om Hem; dat lag de Heere in mij. Hij moest mij brengen waar Hij mij hebben wilde. Zo ben ik tegen mensen en mijn gedachten te Benthuizen geroepen, niet door mensen, maar door de Heere; dat heeft Hij mij klaar getoond en bevestigd aan mijn en anderer zielen, die Hij uit de duisternis wilde trekken tot Zijn wonderbaar licht, en dat bevestigd heeft tot op deze dag. Ik zeide: de Heere was op weg om mij aan te tonen, dat ik alles miste. Dit is het tweede stuk.

Laat ons zingen Psalm 25, vs. 2 en 7.

*Heer', wijst mij toch Uwe wegen,  
Die Gij wilt dat ik zal gaan;  
Tot dezelve maakt genegen  
Mij, en doet mij die verstaan.  
Leert en stiert mij naar Uw woord,  
In Uwe waarheid geprezen:  
Gij zijt mijn hulp, dies nu voort  
Wacht ik op U in dit wezen.*

*De verborgenheid des Heeren  
Is de mens geopenbaard,  
Die God vreest en houdt in eren,  
En Zijn verbond wel bewaart.  
Mijn hart ende mijn gemoed,  
Op den Heer' hen alleen zetten;  
Want Hij maakt vrij mijnen voet  
Uit all' der godlozen netten.*

Lees: Jesaja 65.

## II. MIJN ROEPING OF BEKERING UIT DE DUISTERNIS TOT GODS WONDERBAAR LICHT

### GEBED

*Och Heere! Kenner der harten en Proever der nieren! doe mij eenvoudig, oprecht en U volgende schrijven, wat Gij mij hebt doen ondervinden: niet meerder en niet minder; niet bij willende brengen, wat Gij er niet bij gebracht wilt hebben, noch achterlaten wat Gij gesproken wilt hebben. Leid mij naar Uw Raad, bestier mij naar Uw wil, door Uw Woord en Geest, ter verheerlijking van Uw nooit volprezen naam. Amen.*

*Uit U, door U en tot U zijn alle dingen, voor Wie alle dingen naakt en geopend zijn, met Wie wij te doen hebben.*

Het eerste bepaalde mij de Heere bij mijn gemis, hoe ik een hemel zocht zonder Christus, hoe ik onwedergeboren was; niet verstond mijn leven is in Christus verborgen bij God, mijn onmacht niet kende, en wat ik anderen geleerd had zelf nog moest leren. Hoe ik niet los was van de wereld, vlees en bloed, mijn eigen leven zocht en onder de macht des Satans lag. De Heere begon mij een droefheid te geven, die sterk en groot was, leidde mij in Zijn waarheid, Rom. 9, in het vrijmachtig welbehagen Gods in het verkiezen en verwerpen, en deed mij de leer, die ik gepredikt had, met mijn verstand geloven en omhelzen meer dan ooit.

Hij maakte mijn gebeden sterker om uit Satans macht gerukt te worden, en dat Hij mijn blinde ogen mocht openen.

Ik zag daarop mijn ziel in een stikdonkere nacht; de wil werd de daad: aan al de geboden zag ik mij schuldig; ik was Adam en God rechtvaardig zo Hij mij verdoemde. In één ogenblik liet de Heere mij mijn onmacht gevoelen in de grond; dat bleef, ik gevoelde 's Vaders trekkingen, maar lag als een onmachtige, roerloze, vuile en onreine op de vlakke des velds vertreden, geen oog had er medelijden met mij. Ik had het niet met mijzelf; maar was een bedrieger van mijzelf, die, menende ten hemel te zullen gaan, in de hel gestort zou zijn, zonder 's Heeren genade aan mij bewezen.

Ik zag mijn afstand van de Heere en hoe ik zonder Christus? Bloed en Geest geen gemeenschap met de Vader hebben kon; daar ik niets aan doen kon, maar in de afwachting moest blijven liggen, tot ik werd, opgenomen op 's Heeren tijd.

Drie dagen en nachten lag ik te wachten in die toestand, hulpeloos, reddeloos op Gods Geest en Gods bloed. Zo lag dat in mijn ziel; telkens meende ik, de Heere zou komen, maar het was Zijn tijd nog niet.

Daarna liet de Heere mij bij het gezicht van schuld om genade roepen, bracht mij bij Christus' lijden; maar ik was ongered en onverzoend, dood in misdaden en zonden. Ik at of dronk gans niet; ik kon niet; het was niet gezocht of gedrongen, het was 's Heeren tijd. Nog was het geen dag maar nacht.

Zo kon het niet langer blijven, daar moest uitkomst komen. Mijn verstand moest gevangen genomen worden, dat moest ik verliezen, dat hinderde mij, daar moest ik aan sterven; alles moest ik verliezen; dat kostte wat.

De Almachtige en Alkrachtige hand des Heeren, kwam mij voor of liever lag in mijn ziel, kon dit alleen doen, Dat was mij een zware strijd, maar de strijd was Godes, dat ging op leven en dood. De Heere overwon; Hij werd mij te sterk en te machtig, ik moest het verliezen; aan mijn onmacht en onwil had de Heere mij ontdekt. Hij, Die het werk begonnen had, zou het voleindigen. Zijn Naam is Wonderlijk, Raad, sterke God, Vader der eeuwigheid. Zijn naam is Eerste en Laatste, het Begin, Midden en Einde; Zijn Raad zal bestaan. Hij zal al Zijn welbehagen doen. Scheld de Satan, werd



mij een krachtig gebed op het laatst; de banden ontsprongen.

Het was op een maandagmorgen, dat ik alleen op mijn kamer was, het plekje weet ik, dat ik, na al die worstelingen en afwachtingen in mijn schuld gezet werd en uitroepen moest, gelijk dit maar eens in zijn leven alzo geschiedt, met de tollenaar, die ik zelf daar was: *O God, zijt mij arme zondaar genadig! Bekeer mij, mijn vader, mijn moeder, mijn broeders en zusters. Amen.*

Ik wilde er nog meer bijbrengen, maar kon niet, het was gesloten. Daarop zonk ik ter aarde, en meende te sterven en zo de adem uit te blazen.

Toen was het uurtje der minne, en werd hier bevestigd, wat er van de tollenaar geschreven staat: *en hij ging af, gerechtvaardigd in zijn huis.*

De hemelen werden mij in de geest, als geopend, het was mij of er een kind geboren was. Ik was een nieuw mens geworden, zonden gevoelde ik niet meer, die mij, niet alleen zoveel jaren, maar in de laatste tijd bijzonder benauwd hadden; de duisternis was weg, 't was al licht om, in en boven mij.

Een Vrede gevoelde ik, die alle verstand te boven gaat. Vrede met hemel en aarde, een erfgenaam Gods en des eeuwigen Levens; een vrije toegang in Christus tot God de Vader; een ander ik gevoelde ik in mij van boven dalen. De satan week, Christus kwam in mij.

*Gij gelooft in God, gelooft ook in Mij*, kreeg ik. De Drieënige God maakte woning in mijn hart; ik gevoelde de witte keursteen met de naam er op geschreven die niemand kent, dan die hem ontvangen heeft; het stenen hart werd uit mij weggenomen en een vleser in de plaats gegeven, dat gevoelde ik.

*Heden is dezen huize zaligheid geschied*, kreeg ik; het was losgebarsten; het was mij of de Engelen in de hemel verblijd waren over mijn bekering; een zoon is ons gegeven; een kind is ons geboren.. Het was mij een geboortedag, onuitsprekelijk zoet en zalig. Het ganse woord zonk in mijn ziel. Mijn ziel was ontkomen als een vogel uit de vogelvangers strik. Mijn zuster bij mij zijnde in die tijd kwam binnen, maar 's Heeren werken braken krachtig door. De vijand kon het er niet bij houden; die stem brak met kracht uit het diepste mijner ziel, of er een kind geboren werd, moest ik uitroepen: ik ben uit Satans macht gerukt en in Christus' handpalmen gegraveerd, waaruit mij de Satan niet rukken zal in eeuwigheid. —

Dat moest ik anderen gaan vertellen; zij weenden en schreiden; ook die in de natuur waren.

Ik ontliep de Heere onder Zijn toelating, uitgaande naar anderen; maar dit moest alzo gebeuren, omdat het Zijn werk alleen moest wezen, en ik het schepsel in deze verliezen moest. Ik vond niet, wat ik er toen zocht. 's Heeren weg lag anders; ik moest terug naar huis. Onderweg was het mij goed. Te huis komende werd ik bij de 103e Psalm bepaald en las die gelovig voor mijzelf of liever kreeg die.

De eerste oude schrijver, die ik in handen nam of kreeg, was het mij of ik dat geschreven had. Nieuwere, ook waarmee vromen in de laatste tijden waren weggelopen, ontzonken mij alle, ook het gezangboek.

De Bijbel, Psalmen en oude schrijvers werden mijn voedsel. De Heere opende mij de Schriften, las met mij de Schrift. Waar ik ging of stond Psalmen en Lofzangen, mijn ziel was juichende in de Heere boven de aarde. Deze woorden kwamen mij gedurig voor: *Welzalig hij die al zijn kracht, en hulp alleen van Mij verwacht.*

Geen zondige gedachte kwam er drie weken (meen ik) in mijn ziel op. Met het aardse kon ik mij nu niet bemoeien. Mijn spijzen kreeg ik van Boven ofschoon ik toen met matigheid, dankbaarheid mag ik zeggen, nu en dan enige geringe spijze nam; waar de Heere mij bij bepaald had, bij het laatste vers van Psalm 136 als anderszins.

Toen eerst kon ik bidden in de Naam des Heeren Jezus; toen eerst bidden *Onze Vader!* toen eerst *Amen* zeggen, dat Christus was.

Met Christus ontwaakte ik, stond ik op, sliep ik in, ging ik ter rust dag en nacht. In Zijn drie ambten leerde ik Hem achtereenvolgens onderscheidenlijk kennen.

Als Profeet opende Hij mij de Schriften, en maakte mijn hart brandende in mij. Hij onderwees mij gelijk te voren door Zijn geest, ofschoon op een andere wijze. Nu werd de Schrift een geopend boek voor mij; die woorden kwamen mij voor of kreeg ik: in den beginne des boeks is van Mij geschreven.

Als Hogepriester was Hij tussen getreden bij de Vader; had de schuld verzoend, toegang tot de Vader gegeven; zich in mijn ziel geopenbaard; vrede gegeven met Zijn Vader, de Engelen, hemel en aarde. Het Woord was God. Mijn schuld weggenomen, kwijtgescholden, achter Zijn rug geworpen. Hij was het Woord en het Woord was God. Dit geopenbaard, gezonken in mijn ziel; Verenigd met een Drieëinig God, getuigende Gods Geest met mijn geest, *dat ik een kind Gods geworden was, en een erfgenaam des eeuwigen levens*, Rom. 8. 1 Petrus 2 vs. 25. Want gij waart als dwalende schapen, maar gij zijt nu bekeerd tot de Herder en Opziener uwer zielen, werd ik bij bepaald. Het eerste vers van de 25e Psalm moest ik gedurig zingen: 'k Hef — of gelijk het in de oude berijming staat: *Mijn hart hef ik*. Ik was het.

De Heere werd Koning van mijn hart. Bij deze: Geloof, Hoop en Liefde, bepaalde mij de Heere achtereenvolgende: het Geloof wies aan, zwak in den beginne, enz. *Gij zult toenemen als mestkalveren*, kreeg ik des nachts krachtig, ofschoon niet wetende die woorden ooit gelezen te hebben.

Des daags en des nachts onderwees mij de Heere. Ik stond in Zijn liefde, waarheid en licht, vermanende anderen bij monde en geschriften, wist ik niets anders als Christus. Een Drieëinig God was mijn Deel geworden.

Maar er kwam strijd, hevige strijd op af; ik heb de zaken toen niet opgetekend, daarna schrijf ik nu, wat de Heere mij doet herinneren. Het gebeurde dan dat alles tot het minste toe mij werd ontnomen, zodat ik geheel in het duister kwam of er nooit, iets aan mijn ziel gebeurd was. Gij hebt u alles wijs gemaakt, zei de Satan, er is niets van aan geweest.

Dat is ook zo, moest ik zeggen; ik zag niets, gevoelde niets, geloofde niets dan de listige inblazingen des Satans, waaraan ik gehoor gaf en het mee eens was, daarom dat het geloof een gave Gods is bij aan- en voortgang. Totdat de Heere plotseling, ongedacht en onverwacht met Zijn licht, kracht en genade in mijn stikdonkere, jammerlijk geslingerde en gepijnigde ziel af- en indaalde; alles in het volle licht stelde Zijn eigen werken ophelderde en bescheen, en er geloof, licht en kracht in mijn ziel daalde, dan was de duivel weg. *In Uw licht zien wij het licht*; die in God is vat de boze niet. Doorgaans kwam ik uit die strijd met deze woorden van Psalm 86, die mijn ziel hoe zeer verdrukt, heeft uit 't diepst van 't graf gerukt. Die strijd en dat licht wisselden elkander af, ik was onder beiden gevangen man.

Totdat het op een zekere morgen geschiedde, dat er een hevige strijd, zo als ik er nooit een gehad heb, opdeed tussen de Satan en mijn ziel, zodat ik dacht van mijn verstand beroofd te zullen worden of een einde aan mijn leven te zullen gemaakt hebben; tot dat, toen die strijd op het hevigst was, mij dezelve ontnomen werd en ik de Engelen Gods de 136e Psalm van het begin tot het einde in een onzichtbaar koor boven mij hoorde zingen. Een Psalm die ik niet wist ooit in mijn leven gezongen te hebben, noch kende. Ik had niet te doen dan te luisteren. En de Engelen Gods dienden Hem.<sup>1</sup>

Zou Ik de Vader niet kunnen bidden en Hij zou een legioen Engelen zenden. En zijn

---

<sup>1</sup> Matth. 4: 11. Zo ook Gods volk. Hebr. 1: 14.

zij niet gediensstige geesten? enz. En de Engelen zongen: *Lof zij God in de hoogste hemelen. Vrede op aarde, in de mensen een welbehagen.* Lees Joh. 1:52 enz.

Zulk een strijd, in die mate heb ik wat de hevigheid en langdurigheid aangaat, na die tijd niet meer gehad, ofschoon wel die er zeer nabij kwamen. En de Satan week voor een tijd. (Luc. 4: 13.)

Zo gebeurde het eens, dat ik gereed stond mij opnieuw de Satan over te geven, waartoe hij bereid, was, ik zou mij zo in zijn klauwen geworpen hebben, toen ik mij op klare dag in twee banden geslagen zag en gevoelde, dat ik daar niet uit kon springen, al wilde ik; omdat de Heere het niet wil. Zij worden bewaard in de kracht Gods. (1 Petrus 1: 5.)

Op een andere tijd gebeurde het, dat ik iemand bezoekende, hij tot mij zei: het zou wat te zeggen zijn, met de waarheid in de ene en de leugen in de andere hand verloren te gaan.

Dit zonk in mijn ziel of liever kreeg er vat op, onder 's Heeren toelating. De ziel die het om waarheid te doen is ligt teer. Een kind ligt met één stoot omver; een jong boompje wordt van de minste wind geschud, die een oude boom niet zo gevoeld.<sup>2</sup>

Ik kwam in ongeloof en bestrijding; alles was bij mij bedrog en leugen, totdat het de Heere behaagde mij staande te houden op de weg en mij afvroeg: wie ik meer geloven moest God of de mensen. Daarbij liet Hij mij de zonde van het ongeloof zien als de grootste zonde, omdat het Gods werken ontkende. Dit mocht ik zien, gevoelen, belijden, en het behaagde de Heere mij wederom opnieuw in het geloof te zetten. Zo liet mij de Heere ook eens de zonde van de jalouzie zien; ik had die dag veel van de Heere mogen ,genieten en wenste mijn hoorders, dat zij meer van de Heere mochten genoten hebben dan ik. Daarop komt er 's avonds een jongeling bij mij, die ik meende die dag meer genoten te hebben dan ik; waarop ik hevig jaloers werd, ja in een grote mate op een verkeerde wijze, die ver ging. Het behaagde de Heere mij die zonde te doen zien en te belijden; ik kreeg vergeving en werd wederom in de liefde gezet, want ik kon de Heere niet missen; Die was mij boven alles, omdat Hij mij had getrokken met koorden Zijner goedertierenheid en Hem had ik lief, omdat Hij mij eerst had lief gehad. Ik ben gevonden van die, die naar Mij niet vraagden. Jes. 65.

De Heere was mij nabij en goed, door Hem sprak ik, met Hem ging ik, at ik, was het lammetje in Zijn schoot. Geen - bete of dronk in de eerste tijd of het was avondmaal houden met de Heere, en ik werd evenzo verzekerd van mijn aandeel aan de Heere inwendig, als ik dat uitwendige brood en water at of dronk. De Heere verliet mijn zijde niet; lange tijd eer Hij van mij opvoer. Het kind lag aan de borst zijner moeder, het kind ging aan de zijde zijns vaders. Jezus was mijn broeder, zo kwam het mij voor; de volmaakte liefde dreef de vrees buiten: die vrees heeft pijn. — Hij gaf mij ogen om te zien, oren om te horen en een, hart om op te merken. Ik was menigmaal van liefde vol tot bezwijkens, en moest de Heere bidden, dat Hij het matigde: help, hemel, aarde, eer 't hart mij overstelpt. —

Laat ons eens zingen, dat verkort en veraangenaamt de weg: Psalm 66:8, 9 en 10.

*Gij al die God vreest, wees doch stille,  
Komt tot mij, hoort en wilt verstaan,  
Want te verhalen heb ik wille  
Dat goed dat mij God heeft gedaan.*

---

<sup>2</sup> Ofschoon de oudste, beproefdste en stevigste bomen, Vaders in Christus, soms niet minder geduwd worden. - Zonder Mij kunt gij niets doen.

*Als ik Hem heb gebeden klachtig,  
Hij heeft mij haast verhoord voorwaar;  
Dies heeft mijn tong oorzaak waarachtig,  
Hem te loven vrij openbaar.*

*Waar 't dat ik had genomen voren  
In mijn gemoed enig onrecht,  
Zo hadde God niet willen horen  
Dat gebed van Zijnen knecht.  
Maar ik mag met rechte wel spreken,  
Dat mij God altijd verhoord heeft:  
Mijn smeken heeft Hij nooit verstreken,  
Zo lang als ik hebben geleefd.*

*Geloofd zij mijn God vol genaden,  
Die mijn gebeden niet verstoot,  
Die van mij (met diend' beladen)  
Niet afwendt zijn goedigheid groot.*

Na zingen spreken, als het de Heere belieft. Het is hemelwerk op aarde. Dit is groot, dat er geen aards, ten minste zondig werk in de hemel is; maar wel hemelwerk op aarde gevonden wordt, ofschoon niet in volmaaktheid. Mocht de aarde onder onze voeten en Jezus in het hart wezen; dit ware een gelukkig reiziger.

*De Heere leide ons in Zijn waarheid om Zijns Naams wille. Amen.*

Ik zei, dat er in die weken geen zondige gedachten in mij opgekomen waren, zij lagen aan banden. Mijn stenen hart was uit mij weggenomen, dit had ik gevoeld. Barendsweeën waren de geboorte voorafgegaan; ik had een nieuw vleser hart ontvangen, waarin de Heere Zijn wetten had geschreven. Ieder oogopslag en voetstap was in of buiten de Heere. Zo kon het niet blijven, naar 's Heeren gewone handelingen met Zijn volk; *Ik zal ze lokken en in de woestijn leiden, en daarna zal Ik tot haar hart spreken.*

Zo ging het ook mij; ik was onhandelbaar voor de wereld niet alleen, maar ook voor Gods kinderen geweest, ik had hen niet kunnen dragen, noch zij mij. Mijn ogen moesten ten tweeden male geopend worden. Nu openbaarde de Heere de tweemens in mij, de oude en de nieuwe. De oude had nu enige tijd aan banden gelegen, maar het behaagde de Heere Kanaänieten over te doen blijven, een strijd te geven tussen vlees en Geest. Het moet een arm, ellendig, strijdend volk blijven. Strijd om in te gaan; eng is de poort die ten leven leidt en nauw de weg. Christus is de Weg, de Waarheid en het Leven. Zij moeten Hem leren kennen als Profeet, Priester en Koning op de weg. Hij stelt Zijn volk behoeftig en doet ze uit en met die behoefte door Zijn Geest vluchten en zuchten in de Naam des Heeren Jezus tot Zijn troon. Hij laat de wereld, duivel, vlees en bloed op hen los. Daar komen stormen en baren op zee. Het blijft hier een strijdperk, de kroon hangt aan het eind. Niemand wordt gekroond, dan die wettelijk gestreden heeft, in natuur en in genade. Hij moet wassen en zij minder worden; vrije genade om niet leren zij kennen trapsgewijze bij voortgang in meerdere of mindere mate, zo als het de Heere behaagt. De Heere geeft kracht naar kruis en kruis naar kracht. Hij legt Zijn volk niet meer op dan zij dragen kunnen. Het moet geen aards koninkrijk, noch hemel op aarde worden in deze tijd.

Zij moeten leren kennen: ik ellendig mens! wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes

doods? Ik dank God door Jezus Christus mijn Heere; dat ik zelf dien wel met het goed de wet Gods, maar met het vlees de wet der zonde.

Zij moeten leren kennen, dat zij zonder Christus niets kunnen doen; dat het goede dat zij doen willen, naar de nieuwe mens, dat zij dat niet doen, dat het vlees strijdt tegen de Geest en de Geest tegen het vlees; dat in hen, dat is in hun vlees, geen goed woont, opdat zij zich niet zouden verheffen op de openbaringen des Heeren; noch boven anderen menen zouden iets te wezen, opdat genade de eer zou krijgen en de lof voor het schepsel er uit zou blijven.

Zij moeten gereinigd en gelouterd worden, kruis-, proef- en drukwegen, bezaaide en onbezaaide landen, licht en donker, dag en nacht, lente, zomer, herfst en winter leren kennen. Hoe zouden zij anders een Jacob verstaan die zei: weinig en kwaad zijn de dagen der jaren mijns levens geweest, en het uitnemendste van die is moeite en verdriet. De hitte des daags en de koude des nachts moeten zij verduren; het winterkoren moet op het veld; de rots staan in de zee; het boompje heeft stormen, ongedierte enz. te verduren; reizigers moeten het zo gemakkelijk niet hebben, anders verlangen zij niet naar de plaats der rust. Vreemdelingen hebben hier geen blijvende stad, de soldaat moet in de strijd; hij heeft de wapenen niet om niet ontvangen. Hij moet zijn onmacht, boosheid, stugheid, onvatbaarheid en onleerzaamheid uit en van zichzelf, onmogelijkheid aan zijn zijde om zalig te worden enz. leren kennen.

Benaarstigt U om Uw roeping en verkiezing vast te maken, zegt de Heere (2 Petrus 1: 10). De duivel gaat om als een briesende leeuw, zoekende wie hij zou mogen verslinden. Zij moeten zondaars blijven. De Heere wil er van den huize Jacobs om gebeden zijn. Gij hebt ten bloede toe nog niet gestreden, strijdende tegen de zonde.

Zij moeten leren kennen wat het zeggen wil: *Toen gij jong waart gordet gij u zelf, als gij zult oud geworden zijn zal een ander u gorden en brengen waar gij niet wezen wilt.* Zij moeten het arglistige hart, de diepte des Satans, en de bedrieglijkheid der wereld leren kennen. De jongen worden met melk gevoed en de ouden met vaste spijs. Mijn juk is zacht en Mijn last is licht. Verdrukking in de wereld; strijd om het leven, zelfverloochening, kruis dragen en volgen het Lam waar Het heen gaat, moeten ze leren kennen; gespeend worden aan zin en wil en wat dies meer zij.

Zij moeten het vuur in de strijd rieken, God leren dienen om Zijns Zelfs wil; de lijdende Christus, zowel als de Verheerlijkte leren kennen. Die pas op school komen menen doorgaans alles geleerd te hebben. Die het minst geoefend zijn, zijn allen de baas en dat zijn zij dan ook in zo ver zij het door Christus' kracht zijn, maar niet uit en van zichzelf. Het eigen moet er af. Gods werk moet vrij blijven. De ouden hebben nodig: dit heb Ik tegen u dat gij uw eerste liefde verlaten hebt; de jongen: gij zult grotere dingen zien. - Welkom in de strijd!

Gaat het scheepje voor de wind af, er komt weldra een stormwind en daar staan zij red- en radeloos; zo ook ging het mij. Na lange tijd zonder zondige dachten verkeerd te hebben, de wandel in de hemel, het hart waar de schat was, toen er geen treuren was, omdat de bruidegom bij hen was, ging het van deugd tot deugd, maar op een andere wijze als de Heere het hun daarna doet verstaan. Het gebeurde, dat ik in het lezen van Gods woord genaderd zijnde tot Romeinen 6, ik de Bijbel moest sluiten; daar kwam voor het eerst één zondige gedachte in mijn ziel op; nu meende ik het was gedaan. Ik moet zeker gemeend hebben vrij van alle zonden te zullen gebleven zijn; maar 's Heeren gedachten zijn niet als onze gedachten, noch Zijn wegen als de onze. Zie boven. Hij leidt blinden enz. Ik had wel uitgedrukt: Heere! Gij moet mij zaligen; ja ik was zalig; ik had alles. Wat wenste ik meer als ontbonden te wezen, ja ook die wens lag toen onder. Ik had de Heere en dus de hemel op aarde.

Maar, zegt de Heere, Ik heb u wat anders te leren. Ik moet u onmisbaar en dierbaar worden.

Zijt Gij dat dan niet, Heere? Niet gelijk gij dat meent. Gij zult het hierna verstaan. De Heere heeft Zijn volk voor al zulke wegen te voren wel voorbereid; maar daarvoor waren zij doof, dat lieten zij toen liggen, nochtans de Heere brengt er hen naderhand met schaamte bij: O Gij onverstandige en trage van hart, om te geloven al hetgeen de profeten gesproken hebben; en moest de Christus niet al deze dingen lijden en alzo Zijne heerlijkheid ingaan. Toen Gij Uw aangezicht verbergdet werd ik verschrikt.

Zo ging het met mij ook; ik meende nu was het een afgedane zaak! dit kon met ontvangen genade niet bestaan. De Heere openbaarde Romeinen 7 geheel in mijn ziel, toen ik aan hetzelfde genaderd was; en ofschoon ik uit hetzelfde tevoren menigmaal gepredikt had, wist ik niet dat het in de Bijbel stond.

Nu was ik radeloos, zonde-ontdekking, genade verberging, zonden op zonden, heirlegers volgden die ene zondige gedachte, die mij gevangen namen. Ik kwam in de gevangenis, meer dan nu op dit ogenblik. Maar de Heere liet mij niet lang in die toestand. Toen was het of er tot mij gezegd werd: lees nu Romeinen 7, gelijk tot Augustinus gezegd werd: *lees*. Dit mocht ik doen en vond daar mijn toestand in Paulus toestand, daarbij uitroepende: o God, was het bij Paulus ook zo!

Toen leerde ik genade kennen, maar mijn vorige stand was weg en zal naar die mate niet weder komen, als nadat ik van dit lichaam der zonde door 's Heeren genade zal ontbonden wezen en God volmaakt zal mogen dienen, prijzen en verheerlijken zonder zonden. Lees Job 19, zing Psalm 17: 8.

*Ik zal nog aanzien Uw aanschijn  
En rein staan voor u, Heer' geprezen,  
En naar Uw beeld opgewekt wezen,  
Dan zal ik ook recht verzadigd zijn.*

Nu ging het de woestijn in. Ik werd anderen gelijk, zag de mensen niet meer als bomen en mijzelf als een vuile, lelijke onreine, walgelijke, gore, stinkende zondaar. Daar liet de Heere mij eens iets van zien, dat moet ik u vertellen. De Heere leide ons in Zijn waarheid.

Het eerste dat ik bedoelde was, dat ik mijzelf eens zag als een twee-mens. De eerste nieuw, volmaakt, rein, de andere een lijk, in het geestelijke namelijk, daar geen leven in was, ten goede, maar de dood vruchten dragende: *Uit u in der eeuwigheid geen vrucht. Uw vrucht is uit Mij gevonden*, Hoséa 14: 9. Op een andere tijd deed de Heere mij in de nacht zien, in de slaap, een vuile, dikke modderstroom waaronder een blanke sneeuw witte zwaan zwom, geheel en al onder de modder bevangen, ofschoon niet besmet wordende door de modder, daar zij onder en door heen zwom tot aan het einde, toen zij haar hals uitstak en mij die woorden bij kwamen: *ten einde toe*.

Op een andere tijd zag ik mijn zonden als bergen om mij gestapeld; er was geen uitkomst of hoop, benauwdheid van rondom; totdat mijn hart en oog tot Christus gewend en opgetrokken werd, daar verdwenen zij.

Op een andere tijd ontzonken zij mij als een pak, enz. –

Eens deed mij de Heere, die wonderlijk is in Zijn leidingen met Zijn kinderen, op de klare dag met iemand sprekende mij de walgelijkheid van de oude mens zien; 't was mij, ofschoon het kort duurde, alsof ik iets gewaar werd, dat zich verre van mij verwijderde op een zeer verre afstand, maar hoe ver het zich van mij verwijderde liet het zulk een stank van zich, dat het er niet bij uit te houden was; dit was de oude mens. Daarop liet mij de Heere de nieuwe zien en gevoelen, het was wederom of mij

iets zo aangenaams, liefelijks en zachts omringde en in mij drong, dat ik het liefelijke van dit laatste evenmin uitdrukken kan als het walgelijke van het eerste; dit laatste was de nieuwe mens. Die deze niet heeft gaat ter hel. Deze gaan in het eeuwige leven, gene in de eeuwige pijn. (Matt. 35: 46.). Dit van de oude en nieuwe mens, toentertijd.

O Heere, doe mij smaken de zekerheid mijner zaligheid, door Uw genade, de voorsmaak van het hemelleven. Als gij mijn hart verwijdt zult hebben, zal ik de weg Uwer geboden lopen. Ik ben vrolijker over Uw getuigenissen dan over alle rijkdom. O Heere hoe groot is het goed, dat gij weggelegd hebt voor degenen, die U in der waarheid vrezende mogen, in wier binnenste Uw naam geschreven staat, gelijk ik die' met gouden letters in mijn hart zag staan. Uw liefde verruimt mijn hart; Uw Genade werd aan mij verheerlijkt, de grootste der zondaren, die in de hel had moeten liggen. De Satan trok mij naar de hel, maar Gij naar de Hemel. De Satan had mij in zijn klauwen, maar Gij Heere brak de koperen deuren stuk, lichtte de ijzeren grendelen af, verlichtte mijn verstand, nam het mijne weg en gaf het Uwe. In U leef ik, beweeg ik en ben ik; staat de Satan aan mijn linker-, Gij aan mijn rechterhand. Werkt de Satan in het oude, Gij in het nieuwe deel, en Gij houdt de overhand over beide: want in en door Uw kracht mocht ik de wereld overwinnen, werd ik gerukt uit de macht des Satans en sprong vrolijk juichende in U op van vreugde. Mijn hart vervulde Gij met genade en gebeden, mijn keel met lofverheffingen en mijn mond met lof en dank, mijn hand aanvaardde het scherp tweesnijdend zwaard, de helm der zaligheid zette Gij mij op het hoofd, en de klederen des heils en de mantel der gerechtigheid trok Gij mij aan. Die verenigd was met de Satan, verenigde Gij met U; die een vijand van U was, werd Uw vriend; die U haatte beminde Gij; die U niet zocht trok Gij; die in U geen behagen had, in die had Gij een behagen voor de grondlegging der wereld; die ziel en lichaam verwoestte, maakte Gij tot Uw tempel; die U wederstond, overweldigde Gij; die het huis voor U sloot, opende Gij Uw hemel, die met Uw vijanden het hield, gaf Gij Engelen ten geleide.

O diepte des rijkdoms beide der wijsheid en der kennis Gods! hoe ondoorgrondelijk zijn Uw oordelen, hoe onnaspeurlijk Uw wegen. Wie heeft de zin des Heeren gekend, of wie is Zijn raadsman geweest (Rom. 11: 34 enz.). De ene laat Gij liggen en de andere neemt Gij op, beiden even diep gezonken; de Farizeeër gaat Gij voorbij en de tollenaar raapt Gij op: Jacob hebt Gij lief gehad en Ezau gehaat. Wat onderscheidt mij van een Heiden, Jood, Turk of Mohammedaan, Roomse of zogenaamde Christenen, die Gij in hun wangeloof ter hel doet zinken, omdat hun naam niet opgeschreven staat in het boek des levens, de rol van het hemels Jeruzalem, de algemene vergadering der gelovigen, het Sion Gods, de stad Gods, wiens kunstenaar en bouwmeester de Heere is! Eeuwige liefde! Eeuwige bewondering! Ongehouden genade om-niet. Niet om of uit het schepsel, maar alleen uit, om en door Uw vrijmachtige genade. Mij is barmhartigheid geschied, zei Paulus; en ik met hem. Het is mij verre weg het beste ontbonden te wezen en met Christus te zijn, zei Paulus; en ik met hem. Mocht ik ook zeggen, niet alleen in de door U geschonken begeerte, maar ook, in die trap en mate, als het U Heere, behaagt, lichtende gestalte uit- en inwendig voor God en de mensen: Weest mijn navolgers gelijk ik het ben van Jezus Christus mijn Heere (1 Cor. 11: 1. 30).

Ben Ik een Vader, waar is Mijn ere, en een Heere, waar is Mijn vreze? Die in Mij blijft en Ik in hem, zegt Gij, draagt veel vrucht, en hierin wordt Mijn Vader verheerlijkt, dat gij veel vrucht draagt. Gij laat U wel aan mijn ziel niet onbetuigd, wat zal ik zeggen, in mij niets goeds, alles zonde. Gij wist Heere, wie gij aansloeg; ik val U niet tegen, maar ik val mijzelf tegen; dat is goed, ik kan niets meer dan Gij door Uw

genade in mij uitwerken wilt. Gij Heilige Geest, werk het willen en het volbrengen. Maar die begeerte hebt Gij door Uw geest in de harten Uwer kinderen gelegd: vernieuwt mij dagelijks naar Uw beeld. Dit bidt Uw Geest in hen met onuitsprekelijke zuchtingen, niet zo als zij willen, maar zo als Gij Heere wilt, die met hun, ook met mijn geest, getuigt kinderen Gods geworden te zijn. Maar nu moet Uw ganse woord in ons bewaarheid worden en vervuld, of wij kunnen bij alle ondervindingen geen staat maken, Uw kinderen te zijn geworden, als de kenmerken en vruchten worden gemist. De boom moet aan de vrucht gekend worden. Gij zijt geen God der doden, maar der levenden. U kunnen wij niet tot een dienstknecht der zonden maken! Waar is liefde, geloof, hoop, zelfverloochening, kruisdragen, volgen, tekens van Uw genade?

O laat ik zien in mijzelf! In welk een nacht zijn wij gezonken. Hoe is Uw Geest geweken. Hoe vleselijk zijn wij geworden. En het ergste, dat wij er niets mee te doen hebben. Ontwaakt Noordenwind en komt gij Zuidenwind, doorwaait de hof des Heeren; begint met de mijne. Neem een gesel van touw, zuiver Uw tempel, keer de tafel der wisselaren om, en drijf de kopers en verkopers uit. Trekt mijn vuile, bemodderde, bezoedelde kleren uit. Geef mij wisselklederen. Scheldt de Satan opnieuw. Geef mij hoop op U in deze buik des walvis. Reinigt Uw ranken, zuivert Uw takken, heiligt Uw vaten, monstert Uw leger. Geeft regen Uw akker, besnoeit Uw bomen, kapt het weelderige af. Neemt onze kronen weg, der dronken Efraïmiten. Slaat de zwijmelbekers ons uit de handen! Met zwaarden en stokken, lantarens en fakkelen, touwen en zelen, banden en boeien vervolgen wij U en speuren U op als een wild. Keert om, Heere! aanschouwt Uw erfenis, de kostelijke kinderen Sions, tegen fijn goud geschat, de aarden flessen gelijk geworden, een gesprenkelde vogel. Gaat het U niet aan het hart, zwart van honger, bleek van dodigheid, ziek van 't vlees, uitgedroogd van magerheid, lam en stram, slapende en sluimerende, omkerende op onze legers, als de deur op haar hengsels. Uw bruid heeft haar rok uitgetogen en haar voeten gewassen. Wie kan ons wakker maken dan Gij alleen?

Roep ons bij de namen. Heb Ik dit aan u verdiend, ongewende kalveren, gewassen zeugen? Sap van gruwelijke dingen is er in onze vaten! Waar zullen wij beginnen onze ellenden op te halen. Een ieder klage vanwege zijn ongerechtigheid! Alleen kent uw ongerechtigheid. Jacob zoudt Gij zijn zonden en Israël zijn overtredingen bekend maken. En is dit het doel niet van dit boekje, mocht Gij het er toe heiligen! opdat wij niet onze, maar Uwe eer bedoelen mogen. Wat komen wij in aanmerking, Uw eer ga boven onze zielen zaligheid. Laat ons livrei, littekenen, slagen, wonden en genezingen in- en uitwendig dragen en vertonen mogen. Waar wij onszelf in bedoelen stinkt, Uw eer alleen riekt lieflijk! Waar is doding des vleses door Uw Geest? Versterkt Uw erfenis, die mat geworden is uit de hoogte. Het zijn immers Uw kinderen, sinds Gij Efraïm hebt lief gehad, is hij U een troetelkind geweest, zult Gij dan eeuwig toornen? Bij U is vergeving opdat Gij gevreesd wordt!

Trekt ons Heere! dan zullen wij U nalopen. Bekeert ons dan zullen wij bekeerd zijn. Geneest ons dan zullen wij genezen zijn. Behoudt ons dan zullen wij behouden zijn. Aanziet onze krankheden en geneest ze. Aanschouwt onze ongerechtigheden en verzoent ze. Hebt medelijden met ons, medelijdende, barmhartige Hogepriester. Bij U alleen is hulp besteld! (Jer. 22.). Is er dan geen balsem in Gilead? Is er geen heelmeester aldaar? Is Uw naam niet, Wonderlijk, Raad, Sterke God, Vader der eeuwigheid, Vrededorst? Zijt Gij niet wonderlijk in al Uw werken en wegen? Is Uw hand en arm verkort, dat Gij niet zoudt kunnen verlossen? (Jes. 59: 1). Zijt Gij niet gisteren en heden dezelfde in der eeuwigheid? Rommelen niet Uw ingewanden van barmhartigheid? Kon Josef het wel uithouden, toen hij zijn broeders en Benjamin zag? Vroeg hij niet: leeft uw vader nog? En Gij! zou hier het kind vragen naar zijn Vader?



en Gij Vader! zoudt Gij niet naar Uw kinderen vragen? Kan een moeder haar zuigeling en de vrucht haars buiks ongenadig zijn? En ware dit mogelijk, zoudt Gij Heere Uw kinderen begeven of kunnen verlaten? Zou een zeekalf haar borsten laten hangen voor haar welpen en zoudt Gij Heere Uw vleugelen niet uitbreiden over Uw kinderen? Zoudt Gij het land bezoeken met regen en Uw volk van droogte laten versmachten?

Gij zijt rechtvaardig al liet Gij ons ter helle zinken. Maar om Uws Naams, Eers, Roems en Zelfs wil o Heere! behoud o Heere! vergeef. Trekt niet van ons gans en gaar. Houdt Uw hand niet af. Gij zegt immers niet: ben Ik Mijner schapen Hoeder? Dat hebt Gij nooit gedaan en zult zulks nooit doen, ofschoon Gij U zo houden moogt voor een wijle, ofschoon Gij U vreemd aanstelt; Uw trouw wordt niet teniet gedaan door de ontrouwheid Uws volks en knechten. Die Gij lief gehad hebt, hebt Gij lief gehad met eeuwige liefde. O Barmhartige! Wij zijn weerspanning geweest, wij zijn de afvalligste aller afvalligen. Bij ons is beschaamdheid des aangezichts, ten minste 't behoorde alzo te wezen. Maak het. De Herder zendt zijn hond, zendt Gij de Uwe. Dat Uw schapen slechts verzameld worden mogen, hetzij waardoor het zij. Kom o Koning! In Uw hof en eet van Uw edele vruchten, oude en nieuwe, vroege en spade! Uw tijd is de beste! Als Uw tijd bereid is zult Gij komen en niet achterblijven! Zalig die bereid is gemaakt voor Uw komst. Amen.

*De Heere leide ons verder in Zijn waarheid, doe ons spreken, wat wij spreken, zwijgen wat wij zwijgen moeten. Binde wat ontbonden en verenige wat Hij verenigen wil, ter verheerlijking Zijns Naams. Amen.*

Wij zijn dwazen, onnutten en onwetenden, onbekwamen tot 's Heeren lof en van ons zelf onmachtig en onwillig. De Heere alleen ontvangt eer van Zijn werken. Hij toont wie het schepsel is en wie Hij is. Dat Hij is en blijft, de Almachtige, Soevereine. Die met het heir des hemels en der aarde doet naar Zijn vrijmachtig welbehagen. Die geen rekenschap Zijner daden aan nietjes verschuldigd is. Hij is de Heere van alles. Koning van hemel en aarde. Wiens wil geschieden moet en zal tegen al ons nietig, ijdel op- en tegenstaan; zodat zelfs de vijanden moeten zeggen: dit is de vinger Gods. Welzalig die op Hem vertrouwen, leunen en steunen mag; want het is genade die het gegeven is voor tijd en eeuwigheid, alles aan Hem kwijt te worden, alle bekommelingen op 'de Heere te mogen werpen, en als een gespeend kind te mogen rusten in Zijn wil; zich door Hem te laten leiden als een blinde.

De Heere deed mij eens zien, waarin ik verkeerde in welk een Mesech Gods kinderen verkeren, maar het zou niet lang te dragen geweest zijn. De Heere, zei ik, bereidde ook mij te voren op velerlei tijden en wijzen, te veel om op te noemen, voor aanstaande gebeurtenissen. Joh. 16: 2 had de Heere mij in het begin al bij bepaald. *Zij zullen u uit de Synagoge werpen, enz.*

Voor ik overga daarover te spreken, moet ik in het kort nog iets zeggen aangaande het een en ander, dat de Heere behagen zal mij voor te doen komen, want als wij van alles spreken moesten, waar zou het einde wezen? Het nodige dan, doe de Heere mij spreken! Hij make mijn pen vaardig en onze harten brandende.

1. Over deze zaken sprekende, zou ik eerst iets over bestrijdingen zeggen.

Het gebeurde mij menigmaal, dat ik in strijd kwam over mijzelf; hetzij ook wel als ik anderen hun weg hoorde verhalen, die niet ongewoon is bij Gods volk. De staat moet èèn zijn, hoewel de standen verschillende kunnen zijn.

Dan gebeurde het mij, dit voor de Heere te mogen brengen, of dat ik bevestigd werd

opnieuw of een donkerheid gevoelde en het ongenoegen Gods in mijn ziel bij het ongeloof, en werd mij de weg in Christus opnieuw geopend, of liever gevoelde ik Hem in mijn hart, daar lag iets, dat ik niet weg kon krijgen. Mijn ongeloof is veel en groot maar wat de Heere gedaan heeft blijft. Ik zal maken dat ulieder werk in der waarheid zijn zal. Nochtans kunnen 's Heeren werken in de ziel wel eens zo verdonkerd of verduisterd worden, dat het is: Van voren zie ik Hem niet, van achteren bemerk ik Hem niet. Het geloof blijft een gave. Wij kunnen de wereld zo gelijkvormig wezen, als de Heere Zijn licht intrekt, dat er geen onderscheid van binnen en van buiten bijkans is; dat men nergens bij kan, niets aannemen, tenzij het hem uit de hemel geschonken wordt bij aanvang en voortgang! Uit Hem, door Hem en tot Hem zijn alle dingen, Hem zij de heerlijkheid en de kracht tot in eeuwigheid. Amen.

Het gebeurde mij eens, dat ik zodanig in strijd gekomen was, dat de Satan het toelegde op mijn leven, ik stond in het donkere, totdat ik bepaald werd Romeinen 7 te lezen. Komende aan vers 18: *Want ik weet dat in mij, dat is in mijn vlees geen goed woont*, werd het van mij weggenomen en ik wederom in het licht gesteld.

Negen maanden heb ik na het eerste licht in duisternis verkeerd. Ofschoon ik toen brokken verwierp, naar welker kruimeltjes ik nu begerig ben; ofschoon mij de Heere bij tijden en ogenblikken nog geen dorre woestijn is of land van uiterste donkerheid. Na de vette jaren komen de schrale, van weide op heide, van licht in donker; op beide leren zij de Heere en zichzelf kennen. Zij zijn in de woestijn en zij moeten erdoor. De Heere is hun Leidsman. Waarom houden wij ons vreemd over de verzoeken die ons overkomen?

Negen maanden ging ik dag en nacht met een pak, dat met mijn uitgang uit het Hervormd genootschap eerst van mij geweken is, toen ik opnieuw na veel strijd in het licht werd gesteld!

De Heere had mij bij mijn bekering *de ganse staat der kerk getoond* als in duisternis liggende; maar het was 's Heeren tijd nog niet mij er uit te roepen, dat zou daarna geschieden *en is mijn tweede bekering geweest*.

In die tijd kreeg ik een boek in handen, daar ik in vond geschreven, hoe die man ook negen maanden onder een zwaar pak gegaan had, waarvan de Heere hem ook eindelijk verlost had; ik greep een moed, de Heere mocht mij ook verlossen op Zijn tijd, die nog niet vervuld was. Een woord op zijn pas gesproken is als gouden appelen in zilveren gebeelde schalen. Spr. 25: 11.

Ik herinner mij ook hoe, bij een verloochening van 's Heeren daden aan mijn ziel, de Heere mij zijn ongenoegen toonde, daar ik Hem verloochende, en Zijn Naam schande aandeed om dat zo te noemen.

De Heere liet mij in die eerste tijd de mensen als doorschouwen, ofschoon Hij dat naar Zijn wijsheid, omdat ik er een verkeerd gebruik van ging maken, van mij wegnam in die trap en mate.

De jaren geven de wijsheid niet maar het licht des Heeren, zij spreken als de woorden Gods. De zonden kregen de overhand, de strijd werd minder, het gebed trager; toegeven aan de zonden.

Eenmaal ondervond ik mijn vijandschap tegen de Heere in een geduchte mate, dat ontstelde mij. Dan zag ik mij als een klare duivel en schrikte van mijzelf. Mijn oude deel wil, en kan en zal niets goeds; zo het maar gebonden mag liggen. Bind het Liefderijke Heere, ter ere! –

2. Zal ik spreken van *Gereformeerddelingen des Heeren* boven heb ik er iets van

gezegd. Ik was wel eens dronken van de Geest en krank van liefde; bij de minste twist of spreken over andere zaken, buiten de Heere, week Hij. Ik verstond iets van de Bruid: Toen ik Hem vond, hield ik Hem vast; en met de Emmaüsgangers: blijf met ons, de avond is gedaald. Ik ondervond menigmaal Zijn kennelijke, voelbare en tastbare tegenwoordigheid en inkomen in mijn ziel, zodat er maar een schrede tussen mij en de Heere, om zo eens uit te drukken, was. Of liever gezegd, maar een nadere oogopslag nodig of ik had Hem gezien, gelijk Hij was, maar dit wordt aan deze zijde des grafs zelden of ooit gegeven. Wij zien door een spiegel in een duistere reden, maar alsdan zullen wij kennen gelijk wij ook gekend zijn. (1 Cor. 13: 12.). Het is nog niet geopenbaard wat wij zijn zullen. Maar wij weten, dat als Hij zal geopenbaard zijn, wij Hem zullen zien gelijk Hij is. (1 Joh. 3: 2.).

Paulus zag de Heere, Stefanus en Jesaja, Daniël en Johannes, Jacob, Mozes en Josua. Maar vermochten niet vanwege Zijn heerlijkheid. Johannes viel dood aan Zijn voeten, Jesaja verging enz. Wie kan Hem zien en leven? Mozes zag de achterste delen des Heeren! Wij kennen ten dele, wij profeteren ten dele! Geen oog heeft gezien, geen oor gehoord, wat het hier namaals wezen zal als het floers is weggevallen, de schaduwen vlieden en de eeuwige dag zal lichten zonder donkerheid. Als dit woord bevestigd zal worden: *Heden zult gij met Mij in het Paradijs zijn!* en de Engelen Gods de zielen Zijner uitverkorenen zullen opnemen in Zijn gemeenschap zonder meer te scheiden. Zingen wij Psalm 65 vs. 2.

*Al mijn misdaden en mijn zonden  
Waren zeer groot en zwaar:  
Maar Uw goedheid, niet om doorgronden,  
Vergaf die al voorwaar.  
Wel hem, die Gij hebt uitgelezen,  
Dat hij bij U zij, Heer'  
Die ook altijd bij U mag wezen,  
Zonder te scheiden meer.*

God is liefde in Christus voor Zijn uitverkorenen. *Mijn beminde, duive, volmaakte bruid, schone*, noemt de Heere Zijn volk! een koninklijk Priesterdom, een heilig volk, een heerlijk volk, Zijn oogappel. Wonderlijk is 's Heeren Naam, maar ook wonderlijk de namen, die de Hoogheerlijke, boven alles Verhevene Zijn kinderen schenkt. Zovelen Hem aangenomen hebben heeft Hij macht gegeven kinderen Gods genaamd te worden. (Joh. 1: 12, enz.).

Wie zal ons scheiden van de liefde Christus'? Verdrukking of benauwdheid of vervolging, of honger of naaktheid, of gevaar of zwaard? - O wondervolle liefde, grenzenloze genade, peilloze liefde, onmetelijke goedheid, volle oceaan van zoetheid, die nooit uit te drinken zal zijn: omdat Hij is de fontein des levens, de put der levende wateren.

Zingen wij Psalm 36: 3.

*In U is des Levensfontein;  
En Uw' klaarheid geeft ons allein  
Licht en verstand om te merken.  
Over de harten onbevlekt  
Uw' goedigheid o Heere, sterkt,  
Die steeds schijnt in Uw' werken.  
Dat mij de voet des mensen wreed.*

*Niet en vertreed!': en mij geen leed  
En doe, noch sla mits dezen.  
Hoe de boze vergaan doch ziet,  
Zij blijven in eeuwig verdriet,  
Zonder verlost te wezen.*

*Goedheid en waarheid verheven  
Zijn des Heeren wegen al,  
Voor hem die daar na zijn leven  
En zijn gangen richten zal.  
O Heer', door Uwen Naam klaar,  
Wilt mij goediglijk mijn zonden  
Vergeven; want zere zwaar  
Ende groot zijn zij bevonden.*

Psalm 25: 5

Ik doe het niet om u, maar om Mijnentwille, spreekt de Heere Heere; anders ware het een afgesneden zaak. Mijn trouw wordt niet te niet gedaan door uw ontrouw. Ik ben met ulieden al de dagen tot aan de voleinding der wereld. Ik zal u niet begeven noch verlaten zegt de Heere. Ik zal ze vergaderen, Ik zal ze troosten, Ik zal ze leiden en leren de weg, die zij te gaan hebben. Al Mijn kinderen zullen van de Heere geleerd worden. Ik heb u in beide Mijn handpalmen gegraveerd en uw muren zijn steeds voor Mij. Mijn oog zal op u zijn, spreekt de Heere! Alle instrument dat tegen u bereid wordt zal niet gelukken en alle tong(die in het gericht tegen u opstaat, zult gij verdoemen Jes. 54: 17. Mij aangaande, dit is Mijn verbond met hen, zegt de Heere, Mijn Geest, die op u is en Mijn woorden, die Ik in uw mond gelegd heb, die zullen van uw mond niet wijken, noch van de mond uws zaads, noch van de mond des zaads uws zaads, zegt de Heere, van nu aan tot in eeuwigheid toe. Jes. 59: 21.

*Trekt mij, en wij zullen u nalopen, zij het gedurige gebed van de kerk- en bruidsziel tot haar Heere. Wie kan van liefde spreken, als die ze heeft ondervonden? Mijn schapen, zegt de Heere, horen Mijn stem, zij volgen mij; Ik ken de Mijnen en wordt van de Mijnen gekend. De liefde is hard als het graf en sterk als de dood. Vele wateren zouden deze liefde niet kunnen uitblussen, ja de rivieren zouden ze niet verdrinken! al gaf iemand het goed van zijn huis, voor deze liefde, men zou hem ten enenmale verachten. Kom haastelijk, mijn Liefste en wees Gij gelijk een ree, of gelijk een welp der herten op de bergen der specerijen!*

*1. Zalig die 't heeft ondervonden  
Hoe de Heere 't hart gebonden  
En besloten heeft in Hem!  
Kunnen Bruilofts kindren treuren  
Als de Heer' hen op wil beuren,  
En doet horen Zijne stem?*

*2. Kunnen zij wel smart gevoelen  
Hoeveel zonden in hen woelen,  
Alle zonden in hen zijn!  
Als de Heer' ze komt bestralen  
Lieflijk in hun harte dalen,  
Drenkt met specerije wijn?*

3. *Als Zijn olie in hun harte  
Komt verzoeten alle smarte;  
Als Hij z'in Zijn liefde zet!  
En Zijn schaduw doet gevoelen  
Die de hitte komt verkoelen  
Als de Heer' ze uit boeien redt?*

4. *Zijn het gene zoete banden  
Als de Heer' Zijn volk doet branden  
Van Zijn liefde voor elkaar?  
Als ze in Jezus armen vallen,  
En vergeten daar eens alle  
Leed en moeite en gevaar?*

5. *Wie kan ene ziel opbeuren,  
Als z'om Jezus zit te treuren  
Als een musje op 't eenzaam dak?  
Maar wie kan haar vreugd betomen  
Als de Heer' tot haar gekomen  
Is? dan zit z'op haar gemak.*

6. *Jezus kan het al verzoeten!  
Zijne liefde, vrede-groeten,  
Zijn de ziel een vreugdemaal,  
Maaltijd is het voor haar harte  
Als de Bruigom komt na smarte,  
Brengt haar in de bruilofts-zaal.*

7. *Neen! dan hebben zij geen oren  
Dan om naar den Heer' te horen  
Voor het andere toegestopt.  
Als zij zingen moet de Heere,  
Kan niets hare blijdschap weren,  
Als de Heer' aan 't harte klopt;*

8. *Doe mij open Mijn beminde!  
't Is uw Vriend, Die u bezinde:  
Jezus is het! sta toch op!  
Zoudt gij langer blijven slapen?  
Op! uw Herder roept Zijn schapen  
Weidende u op Sions top.*

Menigmaal begeerde ik ontbonden en bij de Heere te wezen, om Hem geheel te genieten. Storeloze vereniging, onafgebroken gemeenschap. Voornamelijk ondervond ik dit in gebeden en spreken over Hem en Zijn wegen. In smarten over zonden! Ja menigmaal ongedacht en onverwacht, als ik meende slagen te zullen krijgen, kuste mij de Heere. Als ik Hem verloochende bleef Hij getrouw. Als ik Hem verliet (dat wij altijd doen) zocht Hij mij op: als ik afdwaalde, bracht Hij mij weder! Hij is de trouwe, goede, liefderijke herder, die Zijn schaapjes lieflijk weidt, de lammetjes in Zijn schoot

vergadert en de zogenden zachtkens leidt. Ik zal u geen wezen laten spreekt de Heere; Ik zal Mijn hand tot de kleinen wenden.

Voornamelijk in ziekte ondersteunde mij de Heere bijzonder, hetzij om te tuchtigen, hetzij om mij te beproeven, gelijk Hij er mij voor, in en door leidde, dan was mijn ziel menigmaal in het gezelschap der zaligen en vromen! Dan daalde de Heere in mijn ziel lieflijk af en in! Dan was het pijn beter te worden. Dan wenste ik vaak: Hij mocht mij opnemen in Zijn heerlijkheid, mij de grootste der zondaren, de zwakste der zwaksten, die niet deed dan Hem verloochenen, tegen Zijn wegen op- en tegenstaan, die het hoe langer hoe erger maakte; hoe langer ik leefde, hoe meer ik zondigde. Genade zou mij alleen binnen brengen. Vrije genade om niet.

Zo gebeurde het mij eens dat bij ondersteuning en bemoedigingen, vertroosting en verkwikkingen, maar ook bestraffingen uit het woord aan mijn ziel, nu niet om op te noemen; dat het mij eenmaal gebeurde op een nacht meende ik dat de stromen en baren op mijn ziel drongen en ik opgenomen werd naar Boven! Mijn overgebleven zonden vielen mij aan, dit nam de Heere weg, nu was ik verblijd naar Boven te gaan, maar ziet ik moest weder terug naar de aarde; ik was benauwd; als bergen stond het tegen mij op, dat ik Mesech wederom in moest, maar de Heere ondersteunde mij.

Zo liet mij de Heere op een andere tijd eens zien een cirkel, aan de linkerzijde zag ik niet dan droefheid en geweent, alles in het zwart, maar aan de rechterzijde alles in heerlijkheid, wagens gereed, enz. met deze woorden er onder geschreven: *Hallelujah*, gelijk onder het eerste een woord van droefheid en gekrijt stond. 's Avonds geweent en 's morgens gejuich. (Psalm 30: 6.). Die met tranen zaaien zullen met gejuich maaien. Een ogenblik is er in Zijn toom maar een leven in Zijn goedgunstigheid. Matth. 24: 46.

### 3. Ontrouw.

En waar zal ik beginnen, Heere! mijn ontrouwigheid, hardheid, boosheid, traagheid, slapheid, mensenvrees dwaasheid bij U, tegen U (Gij kent ze beter dan ik) te belijden ter mijner vernedering en Uwer verhoging. Die veel vergeven is, die heeft veel lief. Bij U is vergeving opdat Gij gevreesd wordt. Voor Uw aangezicht is er veel verlossing. Gij o Heere! verandert niet, daarom zijt gij kinderen Jacobs niet verteerd. - Gij die ons alles wezen moest, zijt ons niets. U verloochenen wij ieder ogenblik. Wij hebben de verzoeking des Satans er niet toe nodig; ons hart geeft dat op als uit een onreine wel. Vernedert ons door de zonden. Volbrenkt uw kracht in zwakheid. Bewaart ons tegen U te zondigen! Reinigt ons van verborgen afdwalingen. Psalm 139: 23, 24: Kent en doorgrondt mij, Heere, en ziet of er bij mij een schadelijke weg zij, en leidt mij op de eeuwige weg, die de verstandigen naar boven leidt, daar de dwaze (die ik ben, Heere!) niet op dwalen zou.

*Waarom wilt gij u zo kwellen,  
En beroert zijn, o ziel mijn?  
Wilt gans uw' hoop op God stellen,  
Van u zal Hij gedankt zijn;  
Als Hij door Zijn aanschijn klaar,  
Zal wegnemen uw kruis zwaar.  
Dies, o God, van mij niet wijket,  
Want mijn hart mij gans bezwijket.*

Psalm 42: 3.

De zonden maken een scheiding tussen de Heere en de ziel. Maar genade springt over bergen, huppelt over heuvelen van zonden en ongerechtigheden. De minste (gelijk wij zo noemen) zonde maakt scheiding tussen God en de ziel, verbergen ons Zijn aanschijn en doen ons Zijn ongenoegen ondervinden. God kan geen gemeenschap met de zonde hebben, ook Zijn volk niet. Hij haat ze met een volkomen haat, zij ook. - Tegen hun zin en wil zondigen zij, gewillig naar de oude, onwillig naar de nieuwe mens, herschapen naar Gods beeld, der Goddelijke natuur deelachtig geworden. (1 Petrus 3: 8). Dit nieuwe deel zucht tegen de Heere: hoe lang! hoe lang! O Heere! Zij klaagt het oude aan bij Hem; naar Zijn wil bidden zij om vergeving hunner overtredingen en zonden; bidden om bewaring tegen te zondigen, daar de Heere het zo waardig is gediend te worden, dat het oude deel gedwongen en gebonden, tot dienstbaarheid gebracht wordt door Zijn Geest, opdat het onderligge en de Geest heerse. Zij behouden de zonden om er tegen te strijden, bidden, waken. De Heere geeft Zijn volk werk door Zijn Geest, Die in hen bidt met onuitsprekelijke verzuchtingen! Waakt en bidt, opdat gij niet in verzoeking valt, is 's Heeren gebod, dat Hij in een gebed verandert, want Hij wil er van de huize Jacobs om gebeden zijn! Gij hebt tot de bloede toe nog niet gestreden, strijdende tegen de zonde. Efêze 6 hebt gij het gebod, gebed en de wapenrusting. Strijdt om in te gaan. Waakt, want uw tegenpartijder de duivel zegt Petrus, gaat om als een briesende Leeuw, zoekende wie hij zou mogen verslinden, dewelke wederstaat, vast zijnde in 't geloof. –

Daarom liet de Heere de zonde over in Zijn volk, lerende hun vingers ten oorloge, hun onmacht en Zijn macht hen doende gevoelen. Werkt uws zelfs zaligheid met vreze en beven, want het is God die in u werkt beide het willen en het werken naar (Zijn) welbehagen. God volbrengt Zijn eigen werk. Zou Hij spreken en het niet doen? Zou Hij iets zeggen en het niet bestendig maken? Zou er één woord uit Zijn mond gaan en Hij het niet bevestigen? –

Hij is niet gekomen de wet en de Profeten te ontbinden, maar die te vervullen; niet alleen ter voldoening en verzoening, door Zijn lijdelijke en dadelijke gehoorzaamheid toe te passen door Zijn Geest, maar ook af te drukken, in te leggen, in te scherpen door Zijn kracht en genade, als een dagelijkse openbaring van Zichzelf. Wij moeten schuldenaars blijven, als zodanig onszelf van dagen tot dagen leren kennen, bij aanvang en bij voortgang! Graaft maar dieper en gij zult meer gruwelen vinden. Dit is 't Heeren weg met Zijn volk. Zo ondervinden zij 't. Zo liet de Heere het beschrijven in Zijn woord, zo ondervonden het alle bijbelheiligen ten einde toe. Zo ondervindt het Gods volk. Zo is het ondervonden en zal het ondervonden worden tot aan de laatste in te zamelen toe van al Gods uitverkoren volk.

*Wilt Gij met ernst de zonden  
Toerekenen voortaan,  
Wie kan 't eniger stonden  
In Uw oordeel bestaan?  
Maar Gij wilt, Heer', vergeven  
De zonden minst en meest,  
Dies zijt Gij in dit leven  
Zeer bemind en gevreesd.*

Psalm 130: 2.

Hoe meer licht, hoe meer kennis van zonden. Hoe dichter bij de Heere, hoe meer droefheid over zonden. De Heere mag over alle zonden heen komen en doet dit bij

aanvang en voortgang! anders ware Hij nooit gekomen, maar de Heere bepaalt Zijn volk bij de minste. Ik zal het u ordentelijk voor ogen stellen zegt de Heere. –

Hij houdt Zijn volk behoeftig; met die behoefte doet Hij ze komen tot Zijn troon. Fil. 4: 6. Weest in geen ding bezorgd, maar laat uw begeerten in alles, door bidden en smeken, met dankzegging bekend worden bij God.

De nieuwe mens zondigt niet en kan niet zondigen, maar de oude, krachtens onze val in. Adam, de zonden vrijwillig en gewillig doende, doen wij naar de oude mens gewillig in de overblijvende zonden. Dit moet ons pijn en smart worden. Hiermede moeten wij vluchten en zuchten tot Christus: Het zijn onze zonden, 1 Joh. 2: 1. Mijn kinderkens ik schrijf u deze dingen, opdat gij niet zondigt: en indien iemand gezondigd heeft, wij hebben een Voorspraak bij de Vader, Jezus Christus de Rechtvaardige enz. –

Daar moeten wij vergeving over vragen. Gods Geest tegen inroepen. Dat werkt de Heere door Zijn Geest in de harten Zijner kinderen. Koning, Hogepriester en Profet blijft de Heere. Zodanig leren wij Hem kennen bij voortgang; in die betrekking openbaart de Heere zich aan hun zielen. Door zonden, duivel, wereld geeft de Heere hun strijd, drijft hen in de engte, benauwdheid. Psalm 107, doet ze vluchten en zuchten tot Zijn troon, bidden en smeken met gedurige verzuchtingen om bewaring, redding, hulp, sterkte, kracht, reiniging en heiliging. Die vuil is, dat hij nog vuil worde, en die rechtvaardig is, dat hij nog gerechtvaardigd worde, en die heilig is, dat hij nog geheiligd worde. Openb. 22: 11. –

Zo eindigt de Schrift met de bedreiging er bij vers 19, indien iemand afdoet van de woorden des boeks dezer profetie, God zal zijn deel afdoen uit het boek des levens en uit de heilige stad, en (uit) hetgeen in dit boek geschreven is. De Satan is mij ook al met vreemde dingen aangekomen en ik had ze ingenomen, had de Heere mijn ogen niet verlicht mij de list niet doen zien, en mij het zwaard des Geestes tegen de mensen-, zielen- en levenmoeder mij niet in de hand willen geven.

Wee die de diepten des Satans niet gekend hebben. In de gedaante van een engel des lichts, gelijk de slang Eva verleid heeft door haar listigheid, zo zoekt zij nu ook door listigheid velen listig tot dwaling te brengen door schoonschijnende redenen, vleiende tong, betoverende ogen, gladde huid en verpestende adem. Wee die in haar klauwen vallen!

Zijn het kinderen Gods, zij zullen tot aan hun dood er de littekenen vaak van blijven dragen, als de Heere ze er van verlost heeft. Maar driewerf wee, die er schipbreuk op lijden! De Heere beware ons uit genade; die sta, zie toe dat hij niet valle. Dan hulp van God verkregen hebbende sta ik tot op deze dag, zeide de Apostel Paulus. Hand. 26. Die God bewaart is wel bewaard, niemand kan zichzelf bewaren, noch de een de ander. Wij liggen voor alles open en bloot, zo God geen muren en voorschansen maakte rondom Zijn volk, en Zijn oog niet al de dag en de nacht over ons geslagen ware. Psalm 121. Gedurige bewaring en bewaking voor alle kwaad hebben wij van node. O, de Satan rukke ons het zwaard niet uit de handen. Wij krijgen wonden op wonden. Dit zwaard is het gebed. Eféze 6: 8. - Met welke verzoeken de Satan mij aankwam zal ik u niet verhalen. De zaak is genoeg. Een ieder doe er zijn winst mee, geve de Heere uit genade. Amen.

*Mijn hart en gemoed wel doorziet,  
Doorgrondt mij ganselijk met vliet.  
Ziet of ik in de wegen kwaad  
Wandele, die Gij, Heere, haat,  
En zijt mij altijd wel genegen;*



*Geleid mij ook in Uwe wegen.*

Psalm 139: 14.

Vele zijn de beproevingen der rechtvaardigen, maar uit alle die redt ze de Heere! Wat wij in anderen zien is in ons: onze zonden moeten anderen, en anderer zonden de onze worden. Draagt elkanders lasten. Vermaant elkander zolang het heden genaamd wordt. Belijdt met elkander de misdaden. Hebt acht op elkander tot opscherping der liefde en der goede werken. Wij struikelen allen dagelijks in velen; die zegt dat hij geen zonden heeft, maakt. God tot een leugenaar; die zijn zonden belijdt, en laat, zal barmhartigheid bij God verkrijgen. Bidt voor elkander, zucht niet tegen elkander. Draagt elkanders belangen de Heere voor en op. Werpt al uw bekommernissen op de Heere! (1 Petrus 5).

O zalige eeuwigheid, daar zal ik Christus niet meer verloochenen, kennen gelijk ik gekend ben van eeuwigheid. Daar zal geen lichaam der zonde, geen boos ondeugend hart, geen wereld, geen Satan, geen verzoeken, niets mij van Christus scheiden. O zalige eeuwigheid, zou ik naar U niet verlangen, zou mijn ziel zo gekluisterd wezen aan het aardse zien- en zinnelijke stof, dat ik slijk boven hemels goed, schepselen boven Christus zou begeren? O Heere!! trek mijn ziel boven het stof der aarde om Uws Naams wil. Doe mij de glans Uwer heerlijkheid aanschouwen, zoveel het U behaaglijk wezen kan. Geef mij een hemels leven op aarde, de voorsmaak van de hemelse heerlijkheid, in veel U te genieten, Drieëinig genadig Verbondsgod, en zonder vlek of rimpel voor Uw aangezicht gesteld worden.

O aarde! O lichaam der zonde! O gevangenis, waarin ik ben opgesloten. - Wat gevangenis, waarin mij de mensen hebben opgesloten, omdat ik Uw Naam de mensen heb bekend gemaakt in zwakheid. Gij doet mij adem scheppen in de Heere; - dat is de gevangenis niet. Het woord Gods is niet gebonden. Neen, arme medeschepselen, gij strijdt tegen God en doet uw ziel geweld aan en stookt u de helse oven heter.

Koning, en wie gij zijn mag als gij niet veranderd en bekeerd wordt. Genade heb ik van God! Mijn boeien zijn ontvallen! Ik ben vrij en gij gevangen! Ik ben verlost en gij zit gekerkerd! Ik in een tijdelijk ras voorbij gaande, gemakkelijke, aangename plaats, naar mijn lichaam slechts, dat geen begeerte heeft door inbindende genade mijn paleis uit te gaan; en gij in een eeuwige helse, eeuwig brandende oven, naar ziel en lichaam beide, zo gij niet veranderd en bekeerd wordt. Ik zit met God, en gij met de duivel. Ik tot heerlijkheid uit genade, gij tot verdoemenis. Ik gemakkelijk in mijn kerker als in een paleis. Gij in uw paleis als in een kerker. Jezus heeft de toegang tot allen en alles. Hem kunt gij niet buiten sluiten.

Ik ben niet boos op u: gij zijt dienstknechten Gods mij ten goede, u ten kwade. Gij weet niet wat gij doet. Ik zou dezelfde zijn als gij, had de Heere mij niet uit genade getrokken. Ik ben bozer dan ulieden. Gij straft mij niet naar verdienste, gij maakt het mij dragelijk. Maar zo kunt gij het niet maken, of God kan het licht maken; want Zijn juk is zacht en Zijn last is licht, maar de dienst des duivels is zwaar, de dienst der zonde is hard, de dienst der wereld is zuur. Bewaar mij Heere! voor een verkeerde geest. Geef mij een zachtmoedig hart.

*Geen meerder goed, Heer, Gij mij geven mengt,*

*Dan dat Gij mij vernedert en maakt kleine:*

*Dat ik leer Uwe wet, die verheugt.*

*Veel silvers en gouds geloutert zeer reine.*

*Is niet zo kostelijk, nog goed van deugd*

*Als Uw woord is, en Uwe wet alleine.*

Psalm 119: 86.

### III. UITLEIDING

Hebt Gij mij Heere tot hiertoe gebracht, leidt mij verder in Uw waarheid. Doe mij oprecht als de duif, voorzichtig als de slang, moedig als een jonge leeuw in Uw wapenrusting voortreden. Open mijn hart voor Uw hemelse lering. Geef mij Uw Geest, dat die mij geleide en besture; dat ik niets vergete van Uw geboden, breed of smal. Doe mij spreken in Uw tegenwoordigheid voor Uw kinderen. Leg Uw woorden in mijn mond en Uw vreze in mijn hart. Breng mij vandaan, daar ik niet wezen moet, en bij daar ik wezen moet ter verheerlijking van Uw Naam, ter zaligheid mijner ziel en opbouwning Uws Koninkrijks in het hart Uwer onderdanen, ter nederwerping van de hoogten des Satans. *Onze Vader*, enz.

Eens toonde mij de Heere een weg, die ik gaan moest, waarbij een hond mij geleidde, die mij bracht daar ik wezen moest en af waar ik niet wezen moest. Door zijn reuk rook hij waar het schadelijk was. Zonder de hond aan mijn zijde was ik verdwaald. - Op een andere tijd toonde mij de Heere een weg, die ik gaan moest vol modder en slijk, maar hij was nog te gaan. Een ander ging mij voor; daarop werd de modder al dikker en menigvuldiger, zodat de weg moeilijker werd; eindelijk kon ik er niet door. - Daarop kwamen de vijanden van achteren om mijn sluier te roven die bemodderd en beslijkt was. -

Op een andere tijd toonde mij de Heere de verzoeken des Satans; staande voor de Heere, Die mij onderwees, zochten zij mij van Hem af te trekken, tot de Heere ze op het aangezicht sloeg. Waarbij mij die woorden voorkwamen: en Hij sloeg ze op het kinnebakken. Ik had geen macht ze te wederstaan uit mijzelf, dat moest de Heere doen.

Eens zag ik een leeuw en een tijger aan beide zijden op mij afkomen, uitweg was er niet. Ik ontstelde en verschrikte maar kreeg geloof en vreesde ze niet.

Op een andere tijd was ik op een weg of doornbos, aan de ene zijde kwam er een hond op mij af, uit wiens ogen Satan keek; ik verschrikte niet, maar kreeg moed en kracht om voort te gaan; even op die tijd kwam aan mijn andere zijde een wild zwijn, op dit ogenblik daalde er een kracht Christus' in mijn ziel waarmede ik vervuld werd, zodat ik tussen hen ging of zij lammeren geweest waren. Ziet Ik zend u als schapen in het midden der wolven. In de wereld zult gij verdrukking hebben, doch hebt goede moed, Ik heb de wereld overwonnen. Zonder Mij kunt gij niets doen. Ik vermag alle dingen door Christus, Die mij kracht geeft. Bij mij van de Libanon af voorbij de woningen der leeuwinnen en de bergen der luipaarden. Al ging gij door water en vuur, Ik zal met u wezen spreekt de Heere. Wat bij de mens onmogelijk is is mogelijk bij God.

Eens zag ik een hoop hout; de Heere nam een kooltje, lag dit onder het hout en ziet de hoop brandde aanstonds.

Eens zag ik, want als men aan het vertellen is, komt het een na het andere, een haven, waar al de schepen ingebracht werden met vlag en wimpel; de kogels die geschoten werden waren enkel banket. Er blijft een rust over voor het volk Gods. Het lijden dezes tegenwoordige tijds is niet te waarden tegen het eindeloos gewicht van hemelse heerlijkheid.<sup>3</sup>

Op een andere tijd zag ik een berg, daar ik door moest, langs een nauw, eng en donker pad, dat hoe langer hoe moeilijker werd, er was nog een ander met mij; buiten was

---

<sup>3</sup> Gijl. wel, gij hebt kwaad tegen mij gedacht; doch God heeft dat ten goede gedacht.

vrijheid, maar het ging niet door de enge poort en de nauwe weg!

Op een andere tijd zag ik een bos vol wilde dieren, een ander ging voor mij in, ik werd bevreesd en ging voorbij, dit bracht mij in behoefte tot de Heere. Hij wilde mij bewaren, niets doen vrezen dan Hem, Hij opende mijn ogen, bracht mij er in, en ik had vrede voor mijn ziel. Mijn nieren onderwijzen mij des nachts. Hij geeft het Zijn beminden in de slaap. De Wachter Israëls sluimert niet; de dag is nacht, en de nacht is dag voor Hem.

Eens zag ik (de Heere brenge mij bij het geen ik zeggen en af waar ik zwijgen moet, opdat ik niet mijn, maar Zijn eer alleen bedoelen moge. Bidt dat met mij!) Eens zag ik, zeide ik, een troep duiven allen haar kooi verlatende, door de Heere opengezet, uitvliegen het zuiden in! Daar was opening. Wendt onze gevangenis als waterstromen in het zuiden. (Psalm 126: 4.)

Eens zag ik een veld; stromen braken op, zeeën naderden, rivieren zwollen, alles werd onder water gezet, één uitkomst in één schip!

Eens zag, verdraag mij in mijn dwaasheid, het is niet van mij, ik schrijf geen versierde of opgesmukte zaken, maar gelijk ze mij zijn voorgekomen en gegeven door de Heere - want dit mag ik doorgaans ondervinden, of het van de Heere is; dan zie ik de zaken duidelijk, helder en klaar, levendig en krachtig; zij blijven mij bij, maken indruk op mijn ziel, ik kan er niet voorbij, zij worden vervuld of verwachten hare vervulling. Het zij dan bij dagen of nachten. Wie zal Gods Geest binden! Alleen is hier voorzichtigheid nodig. Er wordt misbruik van gemaakt; maar waar wordt geen misbruik van gemaakt! Neemt dit de zaak weg, of omdat wij het also niet hebben ondervonden? Gods woord moet de toetssteen zijn. Laat ons de kleinen niet ergeren. Gods Geest niet bedroeven. De Heere make ons wijs als de mieren, ijverig als de bijen, voorzichtig als de slangen, en oprecht als de duiven! –

Hecht nooit uw bekering aan hetgeen er 's nachts in dromen u is voorgekomen, gezichten, openbaringen en voorstellingen, als zij u niet tot de Heere drijven, haar vervulling erlangen en u werkzaam maken met de zaak voor Hem. Maar maken zij u werkzaam door 's Heeren Geest, werken zij iets nuttigs uit voor uw ziel, zoekt en verkrijgt gij de zaak, dan kunt gij uit alle dingen leren, die de Heere u belijft toe te passen.

Eens kwam er also des nachts in de droom een man tot mij, die mij deze raad gaf: Ik moest onophoudelijk om deze twee dingen de Heere vragen, vooreerst: *dat Hij mij Zijn wegen bekend maakte, ten andere, dat Hij mijn hart daartoe bereid maken wilde.* Was dit geen goede raad? De Heere vervulle ze aan mij en u uit genade.

Zo toonde mij de Heere vaak 's nachts wat er op de dag zou gebeuren; hetzij om mij te waarschuwen, leren, onderrichten, vermanen, enz. tegen listige aanslagen enz., maar ik had er niet aan, als de Heere het niet toepaste aan mijn ziel. - Wij hebben een Uitlegger en toepasser bij alle zaken nodig. - Wij hebben Hem gedurig als Profeet en Leidsman nodig, het schaapje kan de Herder niet missen of het verdwaalt.

*Bekent dat Hij een Heere zij,  
Die ons, zonder ons toedoen, vrij  
Gemaakt heeft, en verworven fijn  
Tot schaapkens goed der weiden Zijn.*

Psalm 100: 2.

Zingen verblijdt het hart. De Heere woont onder de lofzangen Israëls. Zo zongen onze vaderen ook op de brandstapels, in gevangnissen holen en spelonken. En wij zingen als dubbele bannelingen in ons vreemd geworden land. De harpen hangen aan de wilgen. Wij treuren (mocht het dit worden) aan de rivieren Babels Psalm 127, de

dochters Jeruzalems beschamen ons. Eer vergete ik u, o mijn rechterhand! eer ik u vergete o Jeruzalem!

Neergeknield voor het beeld, de drek omhelsd, tot aan de zomen ontbloot. Wie zal ons een lied zingen van de kinderen Sions in een vreemd land? Ik heb u klaagliederen gezongen zegt de Heere, maar gij hebt niet geweend, Ik heb op de fluit gespeeld en gij hebt niet gedanst. Op uw droesems zijt gij neergezonken; van vat tot vat niet geledigd.

Hier is het bepaalde doel niet nu over deze dingen te spreken, daarom in het kort gaan over tot ons doel, u iets te vertellen aangaande mijn uitgang of liever uitzetting en uitdrijving niet uit de kerk, daar kan mij de duivel niet uitzetten, maar eensdeels mijn uitleiding van God uit de hoer Babels, anderdeels mijn uitdrijving van de mensen onder Gods toelating uit mijn vorige standplaats of liever om onze zonden wil (hoger opziende) van voorrechten die wij te voren genieten mochten in vroegere eeuwen! Die Mij aanbidden, moeten Mij aanbidden in Geest en in Waarheid. Joh. 4: 24.

Wat hebt gij Mijn verbond in uw mond te nemen? Wederspanning is een zonde der toverij, en wederstreven is afgoderij, en beeldendienst. (1 Sam. 15: 23.) Wat gemeenschap heeft Christus met Belial of wat samenstemming heeft de gerechtigheid met de ongerechtigheid en wat gemeenschap heeft het licht met de duisternis? Gebod op gebod, gebod op gebod, regel op regel, regel op regel. Tevergeefs eren zij Mij, lerende leringen, die geboden van mensen zijn. Dit volk nadert tot Mij met de lippen, maar haar hart is verre van Mij. Twee boosheden heeft Mijn volk gedaan: zij hebben de levende God verlaten en zich gebroken bakken uitgehouwen, die geen water houden. Blinde leidlieden der blinden, die tezamen in de gracht vallen. Kiest heden wie gij dienen zult, is Baäl God dient Hem, is Christus God dient Hem. Aanbidt God. Wij en ons huis zullen de Heere dienen. Gaat uit Mijn volk! gaat uit van haar en raakt het onreine niet aan. Haat ook de rok van het vlees besmet.

Nochtans hebben wij alle bedachtzaamheid, voorzichtigheid nodig, licht van boven, wijsheid, onderscheiding der geesten, wat van God de Vader der lichten en de duivel onder de gedaante van een Engel des lichts is afkomende opdat wij niet ijveren met een ijver zonder verstand, en meer schade dan baat aanbrengen. De Heere leide ons eenvoudig, oprecht, voorzichtig, krachtig, ongeveinsd in. Zijn waarheid, opdat wij niet ter rechter, noch ter linkerhand afdwalen, ons zelf bedoelen, eigen eer, roem, voordeel in het oog hebben. (Joh. 17: 17) Het buitenste reinigende, het binnenste vol doodsbeenderen. Hebbende een gedaante van godzaligheid in schijn 1), van welke de kracht verloren is, eigen eer bedekkende met de schijn van ijver Gods aangedaan te hebben, dat wij niet menen iets geworden te zijn, daar wij niets zijn en ons verheffen op hetgeen wij ontvangen hebben, wanende beter en voortreffelijker dan anderen te zijn, daar de Heere zegt: de hoovaardige te wederstaan, maar de nederige genade te zullen geven; tot de kleinen zich te zullen wenden, en ons vermaant elkanders voeten te wassen; de een de ander voortreffelijker te achten dan zichzelf, maar Gode te leven en elkander met zachtmoedigheid te vermanen, met eer elkander voorgaande, met liefde de dwalende zoekende terecht te brengen het verdrevene op te zoeken het kranke te helen, en het zwakke te sterken. De Heere brenge ons op de grond, in de laagte, in de diepte, in de vernedering en in de verootmoediging voor Hem; daar woont de Heere! Gaat uit op de voetstappen der schapen, en weidt uw geiten bij de woningen der herderen. Zo laat ons dan tot Hem uitgaan buiten de legerplaats, Zijn smaadheid dragende. (Hebr. 13: 13.) Laat ons uitgaan in het veld, laat ons vernachten op de dorpen.

Ik zei wij moeten op de grond wezen. Het moet hier geen verhoog, maar een verhaal

blijven, daarom verwacht hier niet, wat elders geschieden zal, als het de Heere behaagt op Zijn tijd.

Wat aangaat mijn persoon, ik zag, zei ik, aanstonds bij mijn bekering alles in een stik-donkere nacht wat de kerkstaat betreft, daar ik tevoren wel mee te doen had, doch minder! Er was maar één weg, daar ik minder tegen gevoelde, gelijk dit alzo is uitgekomen! Tegen scheiding was ik ingenomen, soms in een hoge mate. Mijn ogen werden gehouden tot de tijd. Ik vervolgde met Saulus de gemeente des Heeren, verzwagerde mij met Achab gelijk een Jozafat. –

Maar het moest 's Heeren tijd worden mijn ogen te openen. Dit moest geen mensen-, maar Gods werk worden. Die het ene gedaan had, zou hier ook het andere doen. De Heere begint geen werk of Hij voltooit het. Hij is de eerste en de laatste. Uit Hem, door Hem, tot Hem zijn alle dingen. Gode zijn al Zijn werken van eeuwigheid bekend. Zijn Raad zal bestaan en Hij zal al Zijn welbehagen doen. Hij ontbindt de ezelin op Zijn tijd! leidde Abraham uit Ur der Chaldeeën in een land, dat de Heere hem wijzen zou. Hij leidt blinden langs wegen, die zij niet gekend en op paden die zij niet geweten hebben. Toen gij jong waart, zei de Heere tot Petrus, gorddet gij uzelf, nu gij oud geworden zult zijn, zal een ander u gorden, en u brengen waar gij niet wezen wilt. Kunt gij de drinkbeker drinken, die Ik drinke? Gij zult hem drinken op Mijn tijd. –

Ik zong zolang *gezangen* onder 's Heeren toelating, niet in huis, daar gebruikte ik ze na mijn bekering nooit; tot mij tegelijkertijd een Psalmversje en een uit de Gezangen voorkwam. Ik koos, uit vrees, het laatste; daar moest ik leren kennen, dat het niet waar was, 't geen ik gezegd en gemeend had, het om de mensen niet te laten totdat ik het niet langer vermocht te wederstaan. Vraagt gij mij: wat hebt gij er tegen?

1. De geest is (ik laat staan het goud aan het beeld) niet Gereformeerd;
2. De invoering wederrechtelijk;
3. De doorzetting en drijving: ze te moeten zingen of anders de kerk uit! Is van de duivel –

Ik zeg niet teveel! Gods woord werd verloochend. Niemand mag gedwongen worden te zingen. Zingt de Heere met aangenaamheid in uw harten. Hij woont onder de lofzangen Israëls.

En bij het verwerpen van het Psalmboek door het invoeren dezer liederen school er meer achter, gelijk gij lezen kunt in de voorrede van dezelve. De Heere geve ons onbevooroordeeld als in Zijn tegenwoordigheid te spreken; als voor Hem eens rekenschap te moeten afleggen. –

Bij mijn bekering kreeg ik er een afschuw van. Mijn geest lustte ze niet. Er zijn leugens in tegen Godes woord, op iedere bladzijde schier. Een noem ik; ofschoon het mij moeilijk en zwaar is om er over te schrijven, dewijl mijn geest in die dingen niet meer leeft en het mij zeer vreemde zaken zijn. Nochtans het kan nuttig zijn. Geef rekenschap staat er geschreven.

*Aanschouw ons kroost thans door de doop herboren.*

Meer hebben wij niet nodig! Die geloofd zal hebben en gedoopt zal zijn, zal zalig worden. Maar die niet geloofd zal hebben, zal verdoemd worden, (Marc. 16: 16.) is onze leer.

Wij stappen hiervan af - kent Mij in al uw wegen, zegt de Heere en Ik zal uw paden recht maken.

Vader van der Groe moet gezegd hebben bij de invoering der nieuwe Psalmberijming: *Zij hebben gouden weggenomen, wij hebben nu zilveren in de plaats gekregen. Wat zal het wezen als wij tinnen krijgen!*

Het is geschied. De eerste steen is weggenomen en na de een de andere. Wij moeten

op de grond der zaken komen of zij uit God of uit de mensen, uit behoefte, en dan uit welke behoefte zij voortgekomen en gegeven zijn: biddende of biddeloos van God of van de mensen ons geschonken zijn! –

's Heeren goedkeuring op de zaak, der vromen verblijding. Vele oude vromen hebben stervende en in hun leven gezegd, *dat de Oude Psalmen nog gezongen zouden worden*. God zoekt het verdrevene, het was mij één met de uitleiding. Hierover nader als het de Heere behaagt.

*Geef ons het oude lied!*

*Vergeet ons Heere niet!*

*Denkt hoe kort mijn levenstijd zij, Heer', en ontwaakt;  
Zoudt Gij de mens alzo vergeefs hebben gemaakt?  
Wie is hij die ontgaat de dood niet om verstrangen?  
Die ook in 't grafs geweld hierna niet werd gevangen?  
Ach, waar mag de genade des oude tijds wezen,  
Die Gij David toezeid, na Uw' waarheid geprezen?*

*Gedenkt de smaad die Uwe knechten is gedaan,  
En dat ik in de schoot al de spot moet ontfaan  
Veler mensen: die U, o Heer', schenden en smaden;  
En ook verachten Uwes Gezalfden voetpaden.  
Gelooft zij God altijd met eeuwig lof en prijzen:  
Hetzij alzo; dies zal Hem ieg'lijk eer bewijzen.*

Psalm 89: 19, 20

De kerk moet één grond hebben: dat is Christus. Het woord. De poorten der hel zullen dezelve niet overweldigen. Al wat bezijden, neven, onder of bij het fundament (Eféze 2) gebouwd wordt, is bij hout, hooi en stoppelen te vergelijken. Wat gemeenschap heeft de Tempel Gods met die der afgoden?

*De vreze Gods allein  
Is zuiver ende rein;  
En zal eeuwig bestaan;  
Zijn rechten altegaar  
Zijn oprecht ende waar,  
Die zullen niet vergaan.  
Zij zijn beter dan goud,  
In 't getal menigvoud.  
Ja dan goud uitgelezen:  
Honig is niet zo zoet,  
Noch honingraten goed  
Als Uw Woord Heer' geprezen.*

Psalm 19: 5.

Onze grondslag vinden wij in Gods Woord, en wat wij tegen anders denkenden, die de Schrift verdraaien te hunnen verderve, geloven, dat Gods woord is, is in onze formulieren. *'Houdt uw Religie vast* (zegt Smytegelt pag. 279 van de 18e Zondagsafdeling) *met handen en tanden*. Houdt die Godsdienst vast, daar onze voorouders alles voor opgezet hebben, dan zult gij er nog wat aan hebben. Als gij een vervolging ontgaat, wat zal het u baten, dat gij sterft, zonder op een schavot te komen, vals in 't hart, uw ziel verloren, en zo voor God te verschijnen!

God behoeft ons. Tweeërlei wetten strijdig tegen elkander kunnen er niet bestaan, of men zal de ene gehoorzamen en de andere verachten! de ene liefhebben en de andere

haten. Mijn koninkrijk is niet van deze wereld, zegt de Heere. Het is een klein kuddeke. - Een aards koning heeft aardse, een hemels hemelse wetten. Mengt men het ene met het andere, het gaat als toen de zonen Gods de dochteren der mensen aanzagen, dat zij ofschoon waren, en er werden reuzen geboren, mannen van naam. De vloed kwam over de ganse aarde. De bergen konden de zinkenden niet bevrijden, noch de hoogste toppen der bomen, maar de ark alleen. Gods volk, Daniël en de jongelingen bij Daniël 2 (want de Heere bepaalde mij krachtig) bogen niet voor het opgerichte beeld in Dura's dal. Zij moesten kiezen: God of mensen, Nebukadnézar of God, Darius of het Opperwezen, hemel of hel, oven en leeuwenkuil met God, of eer en aanzien bij de mensen zonder God. Zij kozen het eerste door Gods genade. Vreest niet die het lichaam kunnen doden en daarna niet meer, maar vreest veel meer Hem die ziel en lichaam kan verderven en werpen in de hel. Die Mij beleden zal hebben voor de mensen zal Ik belijden voor Mijnen Vader en de heilige Engelen, maar die Mij smaden zullen licht geacht worden. Die bij of afgedaan zal hebben, zijn naam zal gedaan worden uit het boek des levens! Wandelt als kinderen des lichts. Strijdt voor het geloof den heiligen eenmaal overgeleverd. Het getuigenis van Jezus is de geest der Profetie. Vreest gijlieden niet, ik weet, zei de Engel, dat gijlieden zoekt Jezus de Nazaréner, die gekruist is. Hij is hier niet. Hij gaat u voor naar Galilea. Ziet Ik heb het ulieden gezegd. Wat zoekt gij de levende bij de doden? Paulus scheidde de discipelen af in een School van enen genaamd Tyrannus. Hun namen staan er op getekend. Nehemia plukt ze 't haar uit. Jezus reinigt de tempel; de ijver Uws huizes heeft Mij verteerd. Gideon hakt Baäls beeld af. Simson Dagon's tempel! Dagon verloor handen, voeten en hoofd. Het gouden, zilveren, koperen, ijzeren, lemen beeld werd vermorzeld en vermalen door de Steen.

*De steen die de bouwheren t'same,  
Verworpen hebben en veracht,  
Is geworden zere bekwame  
De hoeksteen, die 't huis houdt, met kracht,  
Dit wonder is door Gods vermogen,  
En door Zijn macht also geschiedt;  
Dit is voorwaar in onze ogen  
Een wonderwerk, 't welk men hier ziet.*

Psalm 118: 11.

Leest Judas brief. - De Apostelen spraken, vrijmoedig in de Joodse raad: oordeelt gijlieden zelf wie men gehoorzamen moet, God of mensen; als het van de mensen is zal het verbroken worden zeide Gamaliël, als het van God is zal het doorgaan, of zoudt gij ook bevonden worden tegen God te strijden? –

Hebben wij formulieren, zij moeten gehandhaafd worden. (Geve ons de Heere genade, licht, kracht, wijsheid, voorzichtigheid; zachtmoedigheid- en leeuwenmoed).

Smytegelt noemt ze fortressen en voorschansen! Leest Van der Groe Biddagspredikatiën! Lodensteijn, Witsius, Fruytier, Trigland en andere Schrijvers. Onderzoekt uw geloofsbelijdenissen. Geeft acht op de tekenen der tijden. Ziet wat er geleerd wordt in Scholen; Catechisatiën, Predikstoelen, Academiën, in schriften en woorden. Hoe er een leugengeest is uitgegaan; hoe er geprotesteerd is geworden, jaren lang tegen goddeloze, wederrechtelijke handelingen! Hoe er niets onbeproefd is gelaten geworden. De grondslag weggenomen, geloofsartikelen met voeten getrapt; ondermijnd, grendels en sloten opengebroken; de kerk van de staat afgescheiden, en nochtans onder heidense wetten en bestuur gesteld is geworden; want de Paus van de

kerk was de Koning, gelijk in Engeland.

Brakel had

reeds veel gezien; wat hebben de Amsterdamse predikanten gezegd in 1816, die zelf moesten erkennen, dat het nieuw ingevoerde bestuur aanleiding tot scheuring geven zou; Krieger was het net over het hoofd gehaald onder 's Heeren toelating. Het ondertekeningsformulier voor aankomende predikanten weggenomen voor een nieuw ontbindend enz. Hiermede werd de ganse staat veranderd. En welke stemmen hebben er zich tegen verheven? Maar wij zouden overgaan u te zeggen hoe de Heere met mij in die zaak gehandeld heeft. Hier moet ik een paar zaken vooraf laten gaan. Het eerste is een strijd die wij te voeren hadden met onze gemeente, betreffende het kiezen van ouderlingen en diakenen, dat niet naar Gods woord, maar 's mensen inzettingen geschieden moest. Daar protesteerde ik tegen onder veel strijds! kreeg geen gehoor, wendde mij tot het provinciaal bestuur. Onderwijl werkte de Heere een ander werk met mij. - Het andere is, dat ik een wolf op de predikstoel liet prediken, hoe ver kan het gaan; wat is de mens! de tijd gedooft geen verdere uitbreiding. Genoeg het geschiedde. Vijgenbladeren zoeken wij altijd. Mijn ziel kromp onder de prediking als een aal. Dit had ik nooit ondervonden; onder zulk gehoor te zitten namelijk, na hetgeen er te Benthuizen had plaats gegrepen te mijnen opzichte. Dan liever doorstoken te worden, als mijn ziel met zulke messen, dolken en zwaarden te laten doorpriemen en steken. Het geldt Gods eer, die is dierbaarder dan het leven! Zulks gevoelde ik, kon niemand horen, waarin Gods leven was uitgestort in de ziel, of zij moesten ver van God geweken zijn. Ik kon zulke leraren geen ambtsbroeders noemen. Daar brak een steen; dat de Duivel ten kwade had geduid werkte God ten goede. Mijn val werd mijn verrijzing. - Mijn zonde, mijn schuld, dreef mij tot de Heere. Hij vergaf mij mijn bloedschuld, overlaadde mij met Zijn liefde, toen ik meende slagen te zullen krijgen; maar ik heb die daarna gevoeld. Hij vergeeft en vergeet de zonden in Zijn volk, maar doet hen Zijn vaderlijk ongenoegen hun ten goede ondervinden. God is liefde in Christus. Zijn trouw wordt niet

59

teniet gedaan door de ontrouw Zijns volks. Genade hebbe de eer. Ik had eenmaal twee brieven ontvangen, de één een beroep naar een standplaats in de liberale, de andere in de afgescheiden kerk. Ik bedankte voor beiden niet zonder strijd. Driemaal was ik bij beide beroepen geworden. Het bracht mij voor God, ik kon geen opening vinden. Ofschoon mijn begeerte naar het ene lag. Ik gevoelde en zeide dit ook: noch op mijn standplaats te zullen blijven, gelijk ik er nu was, noch er af te zullen gaan. Wat dan? Tegen de scheiding was ik en bleef ik, ofschoon soms wankelende. Ik schreef sprak, bad en woelde er tegen. Maar wie kan tegen God strijden en bidden en vrede hebben in zijn hart en gemoed? Och mocht ik het nu niet meer! wordt mij te sterk Heere Zebaoth! Eljon! Sterke God! Wonderlijk is Uw Naam. Over- moogt mij. Gij hebt alle macht in hemel en op aarde. Maak de boeien los, zet de gevangenis open! Sluit mij in Uw armen. Omhels mijn ziel liefelijk. Spreek tot mijn ziel van vrede. Zeg tot mij: Ik ben uw heil; en doe mij tot Uw volk zeggen: Uw God is Koning, Amen - Op Uw tijd. Bewaar mij en Uw dienstknechten en kinderen voor de listen en ons in Uw kracht tegen de wereld, met haar bedriegelijke aanlokselen, tegen vlees en bloed, ter verheerlijking van Uw Naam. Amen! Leid ons in Uw waarheid. Open hart en mond, oor en oog voor U, op U en in U! Drieënig genadig Verbonds God. Breng ons daar waar wij wezen moeten, of van daar waar wij niet wezen moeten. Doe ons Uw stem horen, Amen.

Bestier Heere mijn pen in deze, tot een U behagelijk einde. Gij kent mijn hart, wegen, leidingen, toetst mijn nieren, weet mijn zitten en mijn opstaan en kent van verre mijn



gedachten. 1). Zijt Gij het niet, Die mij in deze weg gebracht hebt? Zijt Gij het niet, Die mij de wegen en gangen gebaad en gebakend hebt? Hebt Gij mij niet het licht en de kracht geschonken? Hebt Gij mijn ogen niet geopend in deze? Hebt Gij mij de weg niet gewezen die ik gaan

1) Psalm 139.

60 moest? Zijt Gij niet mijn leidsman in alle deze? Geef mij licht en kracht, wijsheid en voorzichtigheid, oprechtheid en vrijmoedigheid voor Uw wegen uit te komen, en mij op vragen veler, ja aandrang van U en hen, niet mij te verdedigen, dit geef ik U over, maar Uw met mij gehouden gangen en wegen in deze eenvoudig en duidelijk, beknopt daar te mogen stellen! Ik zei tweeërlei wetten konden er niet bestaan in een rijk. Maar ik wil niet redeneren zonder te verhalen, hoe de Heere mij in deze wegen gebracht heeft. Aldus tegen mijn gedachten en verwachtingen werd ik dag en nacht bij de zaak door de Heere bepaald, en had benauwde dagen in dezelve. Ik zag, het was de weg Gods niet langer met mij zo door te gaan, zo als ik tot nog toe was doorgegaan onder Zijn toelating. Haast u, spoedt u om uws levens wil, kwam mij gedurig voor. Na iedere Catechisatie die ophield, bepaalde mij de Heere, dit was de weg niet. - Ik werd Zijn woord ingeleid. De brieven van Paulus aan Timotheus waren mij bijzonder een geopend boek betreffende mijn uitgang; ik zocht het niet, het was tegen mijn zin en mening; maar Gods gedachten zijn anders als onze gedachten. Hebr. 13: 13 kwam mij voor of werd ik bij bepaald, met licht en kracht. Zo laat ons dan tot Hem uitgaan buiten de legerplaats. Zijn smaadheid dragende. Ook Luc. 19: 30. Ontbindt Mij die ezelin, Ik heb ze nodig. Niet alsof de Heere ons of mij nodig heeft, maar gebruiken wil. Tot Zijn gebruik heeft Hij ze nodig en roept ze op Zijnen tijd. Hij bindt wat gebonden, ontbindt wat ontbonden moet worden. Zijn raad zal bestaan, Hij zal Zijn welbehagen doen. Wie zal tot Hem zeggen: wat doet Gij? of de hand des Almachtigen keren? Ik werd bij Daniel 2 met kracht, nadruk en inzien gebracht meermalen, en wat de Heere mij bij dagen en nachten, ofschoon slapeloos, geleerd heeft, kan ik niet uitdrukken, het blijft voor de eeuwigheid bewaard. Er is een sluier voor. Vele dingen heeft de Heere mij in die tijden willen bekend maken. Sommige er van heb ik verklaard in een vorig geschrift; dat wil ik nu niet doen, maar ter dezer zake treden! waartoe ik buiten mijzelf ge-

61

drongen ben geworden. - Nadat mij de Heere in- en uitwendig toegerust had in alle delen tot de weg, die Hij met mij zou inslaan (versterkt en bemoedigd met deze krachtige woorden tot mijn ziel gesproken: Als ziende de Onzienlijke) verklaarde mij de Heere dat Zijn weg met mij zijn zou als van een arend in de hoogte. Ja Zijn weg met mij zou hoger zijn, als die van een arend. Ik wilde dit niet zeggen, maar wordt er toe gedrongen; 't is of de Heere het wil en dan kan het schepsel niet zwijgen. Gij nu, o Mijne schapen, schapen Mijner weide, gij zijt mensen (maar) Ik ben uw God, spreekt de Heere Heere. 1) . Het bracht mij in de diepte, niet in de hoogte. Het is een van die weinige toespraken, die ik in mijn leven van de Heere gehad heb, wel gegrond op, maar niet letterlijk uit het Woord, dewijl de Heere ze toepaste op mij, ofschoon ze aanstonds bij mij achtervolgd werden met woorden uit Zijn getuigenis. Jesaja 62: 1, en Nehemia 2: 20, en andere plaatsen werd ik in die dagen werkzaam mede gemaakt of kwamen mij voor. - Een teken van de Heere begerende, werd ik op Zijn woord gewezen.

Wonderlijk zijn 's Heeren wegen. Ik moet ze verhalen, ofschoon ik vele achterhouden moet. Op een zekere morgen komt mij voor, ik moest het leegstaande huis des burgemeesters van mijn plaats kopen. - Ik zeide: Heere, als het van U is beger ik twee tekenen; het eerste werd, ofschoon buiten een menselijke gedachte, spoedig daarmee

vervuld, het andere, dat ik het huis op die dag hebben moest; dit geschiedde, daar ik bij bepaald werd, waartoe wist ik niet. Uit de kerk te gaan, had ik geen gedachten van, die tegen al 's Heeren vermaningen geen gedachten had dat het geschieden zou, tenminste niet zo spoedig, want zonder 's Heeren kracht vermogen wij niets. Ik had veeleer gedacht het te zullen moeten gebruiken voor scholen, gelijk ik reeds gedacht had, gevormd voor kleine kinderen, als op andere plaatsen. Maar voor zulk een einde als het bestemd was, was ver uit mijn gedachten. Wat eenmaal 's Heeren weg

1) Ezech. 34: 31. 62

met mij zou hebben kunnen zijn, betrekkelijk mijn stand, waar ik stond, wist ik niet, maar zo spoedig scheen mij onmogelijk. Ja ik bleef onwillig en opstaande in die weg tot het laatste ogenblik, dat mij de Heere te sterk werd. Dit gebeurde zaterdag, toen ik opnieuw krachtig werd ingeleid en bij de menselijke en Gods wetten bepaald werd en ik dus in de ene mijn naam moest missen en in de andere ze geplaatst zag. - Hier moest ik kiezen God of mensen. Er was geen derde. Ik begeerde een teken. Zijn woord was liet teken. Ik moest de bundel menselijke halen, ze vergelijken met Gods woord. Dit geschiedde. Het ene licht kwam boven het andere. Er ging kracht uit van de Heere Heere. Zijn woord moest ik kiezen, en het mensen woord afzweren, daar ik bij mijn toetreding tot het leraarsambt trouw aan gezworen had met ondertekening, zonder ze ooit te voren te hebben ingezien. In blindheid had ik ze ondertekend, ziende moest ik ze afzweren en ik openlijk getuigenis afleggen van het licht en gezicht dat de Heere mij in deze had gegeven. De vreugde die ik in God gevoelde bij die stap en keuze was groot! Het pak daar ik negen maanden mee gelopen had ontviel mij. Ik was opnieuw geboren in deze; want ik had er barensweeën over uitgestaan. O geve de Heere het krachtig en duidelijk te schrijven, opdat veler ogen mochten opengedaan worden door de Heere in deze zaak. De Heere toonde mij ik was in de Roomse en Joodse kerk, in Sodom en Babel. Vlammen zag ik om mij op de plaats, daar ik het laatst het Woord verkondigen mocht; dat de Heere mij zo lang in Zijn lankmoedigheid daar had gespaard. Ik moest de volgende morgen bij vervolg prediken over Rom. 11, de natuurlijke en wilde olijfboom, maar er stond een muur voor mij. Ik wilde gelijk Bileam zijn ezel sloeg, mijn weg inslaan en de tekst gewoonlijk verklaren. Ik werd geheel toegemurd; maar daar opent mij de Heere de tekst betrekkelijk de kerkstaat, de toestand waarin wij thans verkeerden. Daar werd mij alles geopend. Een, licht ging mij op: de wilde olijfboom en de eigen stam. Het was genoeg! Ik was naar de predikstoel gegaan met de bede,

63

dat als het Gods weg niet was, Hij mocht het keren en weren, en daar werd mij bij bevestiging (niet zonder strijd) tegen mijn gedachte juist dit woord bij vervolg geopend betrekkelijk deze zaak. Het laatste, dat ik op een Zondag die stoel beklom, gingen wij uit de kerk naar het door mij gekochte huis, en begroeven daar de wetten met de gezangen, als niet in de kerk behorende en zwoeren trouw bij Gods woord, nadat ik het menselijk wetboek in Gods kerk ingekomen, daar ik mijn naam onder geschreven had, en op belofte van trouw aan hetzelfde der kerk was toegevoegd in de betrekking van leraar, openlijk verworpen had, overeenkomstig onze geloofsbelijdenis artikel 28, 29 en 36, en 's Heeren ganse Woord: Mijn koninkrijk is niet van deze wereld. Ik had niet gedaan dan gezuiverd de wijngaard, die de Heere mijn zorg had toevertrouwd, de tempel, daar ik geplaatst was, niet in eigen maar in 's Heeren kracht; want de ijver des huizes des Heeren verteerde mij, waar ik vrede op ondervond aan mijn ziel, ja met vernieuwde belofte des Heeren! Jobs weeën waren er voorafgegaan; maar nu volgde ook Jobs vrijmaking. Ik lag als een gespeend kind in de schoot zijner moeder. Mocht de Heere opnieuw in mijn geloofsarmen nemen en zeggen: Nu laat Gij

Heere, Uw dienstknecht heengaan in vrede, want mijn ogen hebben Uw zaligheid gezien enz. Want op deze berg, in deze tempel, ofschoon uitwendig minder sierlijk dan de vorige, geloof ik dat de Heere verheerlijkt zal worden. Op deze berg des Heeren zal het voorzien worden.<sup>4</sup> dat met hoe veel strijd, schuddingen en schokken gepaard, de Heere meer dan eens belijft op te wekken met nieuw geloofslicht en kracht, beloften, ondersteuning en toezeggingen in deze te geven: Psalm 125: 1. Die op de Heere vertrouwen, zijn als de berg Sions, die niet wankelt, maar blijft in eeuwigheid: Jesaja 50: 10. Wie is er onder ulieden, die de Heere vreest, die naar de stem Zijns knechts hoort? Als hij in de duisternis wandelt, geen licht heeft, dat hij betrouwe op de Naam des Heeren, en steune op Zijn God; en teveel om op te noemen en onnodig om alhier te zeggen.

Dan, genoeg. Het is mij een geloofszaak geworden. *Ik ben er in wedergeboren geworden*<sup>5</sup> en tot niet gemaakt eer de Heere mij in die weg bracht. Tot tweemaal toe voelde ik mij met Zijn wapenrusting omgord, gekleed en toegerust.

Johannes 15 werd mij geopend en met die woorden vers 16: *Gij hebt Mij niet uitverkoren, maar Ik heb u uitverkoren; en Ik heb u gesteld, dat gij zoudt heengaan en vrucht dragen, en dat uw vrucht blijve.*

Met deze woorden werd ik door de Heere opnieuw of ***door de Heere het eerst bevestigd in mijn Herders- en Leraarsambt***, gelijk mij de Heere jaren te voren gezegd had: *gij zijt Mij een uitverkoren vat, enz.!*

Dit moest ik bij het vorige verklaren, dat alles zoals het gebeurd is in mijn huis, de Heere mij meer dan eens getoond had, dat also geschieden zou met alle omstandigheden. Woensdag predikende opende de Heere mij de Schrift, bij vervolg uit Daniël 3 moetende spreken, daar mij de Heere bij bepaald had, betrekkelijk de tijdsomstandigheden, waarin de kerk Gods zich bevond.

En behaagde het de Heere mij op een duidelijke, eenvoudige, overtuigende wijze tot opening veler ogen, in dat gezicht in de waarheid te leiden, door Zijn geest bedauwd en toegepast.

Nu had ik het gevoeld bij het eindigen, dat het de laatste reis zijn zou, dat ik die predikstoel zou beklimmen, gelijk ik verklaarde aan sommigen, en ook also geschied is; ***want bij 't kerkgebouw of de plaats der samenkomst komende, en de predikstoel willende beklimmen, werd ik tegengehouden en moest wijken voor geweld.***

Opstand verwekken bewaarde mij de Heere voor. Het liep rustig af. Toen mij de opgang belet werd ging ik naar huis en predikte daar. Ziedaar, de bestemming van hetzelfde.

Tot nu heb ik in hetzelfde mogen wonen en bijna twee jaar in hetzelfde gepredikt, nadat wij eerst op dorsvloeren gesproken hadden, tot er zich een andere gelegenheid op deed, om overeenkomstig onze belijdenis te kunnen verzamelen.

Te Benthuizen heeft mij de Heere geroepen; Hij moet er mij los van maken, eer ik mijn schapen verlaten mag. Joh. 10.

Opnieuw werd ik bij de bevestiging van de aldaar benoemde en bevestigde leraar der zich van ons verwijderd hebbende (vroeger tot ons uitwendig behorende) medeleden, door de Heere bevestigd, die ganse dag, ter bevestiging mijner roeping door de Heere te Benthuizen, met deze vraag: *of het mij niet beter was door God als door mensen bevestigd te worden*, en met dezelfde woorden met welke ik mijn intrede had mogen doen uit Psalm 121: 2. *Mijn hulp is van de Heere, die Hemel en aarde gemaakt heeft.*

—

<sup>4</sup> Hier bedoelde ik terugkering tot de waarheid, welke leer zonder leven niets betekent.

<sup>5</sup> Een kerkelijk wedergeboorte uit God, wiens kerkschuld verzoend is (Redactie)

Verlaten mocht en kon ik niet, die met mij, door 's Heeren genade, der Gereformeerde leer en belijdenis mochten blijven aankleven, waarbij zich velen voegden van nabij gelegen plaatsen; zodat alleen wat de Catechisaties betreft meer dan viermaal zoveel kinderen geleerd worden, buiten vroeger; en hier en elders zich gemeenten hebben gevormd, gegrond op onze Gereformeerde belijdenis, zonder bij of af te doen. Dus komt geen afstand doen voor ons of onze kinderen in enige aanmerking.

*Het is het onze, hebben wij het om onzer zonde wil verbeurd; de Heere kan het weder schenken.* Hand. 7: 7.<sup>6</sup>

's Heeren hand is niet verkort. Geven wij iets over, wij geven over, waarover wij niet te beschikken hebben, wat God ons gegeven heeft, belijden schuld voor mensen in zaken, waarin wij te wachten hebben op de Heere! Verloochenen 's Heeren kracht en macht, maken ons schuldig aan verraderij en geven aanleiding om velen over de zaken anders te doen denken als zij bestaan.

Wij maken geen aanspraak op enige voorrechten van het Hervormd genootschap, want die hebben zij even zo min als dieven, die in ons huis lopen en ons binden, en ons goed beroven. - *Het is het onze*, en God zal het ons weergeven op Zijn tijd en de vijanden verdrijven. Psalm 68: 1, 2.

Wij hebben lang niet gezongen, dat willen wij doen, het zijn de verzen die wij gezongen hebben bij de eerlijke begrafenis (ofschoon toen in de nieuwe rijm):

*Staat op, Heer' toont U onversaagd,  
Zo werden verstrooid en verjaagd  
Zeer haast al Uw vijanden:  
Die God altijd hebben gehaat  
Zullen voor Hem met schand' en smaad  
Vlieden in alle landen,  
Ons' God met een verdrijven zal,  
Zijner vijanden 't gans getal,  
Ja als rook doen verswinden;  
Gelijk dat was smelt voor dat vier,  
Zal Hij alle Godlozen hier  
Verteren en verslinden.*

*Doch zullen de Vromen verblijdt,  
Heer', Uwen Naam zingen altijd  
En haar in U verblijden:  
Zij werden van herten verheugt,  
En zullen voor God maken vreugd  
Juichende t' alle tijden.  
Zingt nu vrolijk, en looft den Heer',  
Verbreidt met vreugd Zijns Naams eer,  
Prijst Zijn heerlijkheid t' same,  
Die op de wolken vliegt en vaart,  
En een Heer' is zeer wijd vermaart;  
Eeuwig God is Zijn Name.*

Psalm 68: 1, 2.

---

<sup>6</sup> De schrijver bedoelt o.i. de Gereformeerde Belijdenis van de Ned. Herv. Kerk, en niet het kerkgebouw of Kerkgenootschap (Redactie).

Met de naam verloochenen wij de zaak. Het is mijn oogmerk niet hier over die zaak uit te wijden en uit te breiden. Leest Smytegelt 18e en 21e predicatie over de Catechismus pag. 279.

En wat de *vrijheid*<sup>7</sup> betreft, ik heb er mij nimmer mede verenigd noch onze gemeente. In Amsterdam ben ik gekomen ten tijde toen aldaar vergadering was, zonder het te weten. En ben er door mijn hoogmoed in een strik gevallen. De Heere had mij gewaarschuwd met deze (en andere) woorden: *Ik heb lust een volk te verderven en in het leven te behouden*, voor ik ter vergadering kwam (Jeremia 24); ofschoon met de vrijheid mij niet hebbende verbonden, gelijk ik dat verklaren mocht, wilde ik mij, buiten die zaak niet onttrekken in vereniging te werken; waarna ik enige tijd in vrijheid gevraagd hebbende kerken, kinderen gedoopt heb, avondmaal bediend en gepredikt, leden aangenomen, en alzo een aanstoot en ergernis veler geworden ben.

De Heere vergeve mij die misdaad. Hij heeft ze nog mede doen werken ten goede, daar voorbeelden van aanwezig zijn. De Heere doe ons wandelen in het midden van de paden Zijns rechts en gerechtigheid, want ofschoon de Heere wel gezegd heeft: *Gaat henen, onderwijst alle de volkeren, dezelve dopende in de Naaien des Vaders, en des Zoons, en des Heiligen Geestes, lerende hen onderhouden alles wat Ik u geboden heb*, mogen wij niet overal prediken waar Christus verloochend wordt, ter beschaming mocht het wezen. Niet als of wij beter zijn; het is de bewaring des Heeren alleen, maar ter onderrichting, beproeving en toetsing van de zaak voor de Heere.

Wij zeggen *verloochenaars van de Heere betrekkelijk Zijn Koninklijk ambt* en zeggen niet te veel. Er stond tussen de Heere en mijn ziel een muur, toen ik Hem vroeg betrekkelijk de vrijheid en Hij leidde mij in het zondige van dezelve, bij al mijn tegenbedenkingen. Had Naboth zijn wijngaard overgegeven, 's Heeren Naam ware niet zo verheerlijkt geworden. Had Daniël en de jongelingen geknield, 's Heeren Naam ware niet over de aarde geprezen geworden. De echte moeder wilde het kind niet hebben gedeeld. Wat God ontnemt is iets anders dan hetgeen de mensen afpersen! Satans listen zijn vele! Wie zal ze kennen? 's Heeren macht is groot! Wie zal ze uitspreken? Abraham bracht zich in moeilijkheden met niet rechtvaardig voor de zaak uit te komen en uit de vreze des Konings zijn vrouw zuster te noemen, ofschoon het waarheid was. De Apostelen wilden God liever gehoorzamen dan de mensen. Zij verwachtten het van God en niet van Jareb en Ekron. Vervloekt is de mens, die vlees tot zijn arm stelt: Vloekt Meros omdat zij niet gekomen is tot de hulp des Heeren. De derde put werd Isaäk niet betwist.

Hoe ging het met het Joodse volk ten dage van Haman? Met Israël in noden en rampen? Verloste de Heere Zijn volk niet uit ballingschappen? - Verloochende Israël Zijn Naam?

De Koning erkent één Gereformeerde kerk. Die is er ook. En die zijn die, die zich houden mogen als grondslag, met alle fouten en gebreken, die menigvuldig zijn (wie is er tot alle dingen bekwaam?) aan de Gereformeerde belijdenis. Dit is te onderzoeken. Dit moet de Koning onderzoeken. En wee hem en zijn land als zij de Remonstranten begunstigen en de Gereformeerden uitbannen. Ik heb gezegd!

Stuksgewijze heb ik verhaald zo als mij voorgekomen is, zonder te bepalen dit of dat te zullen schrijven. De Heere zegene het waartoe het Hem behaagt. Van mijn zijde zou ik het een en ander bij willen voegen, maar heb daartoe geen vrijheid. De Heere is

---

<sup>7</sup> Vrijheid aanvragen door de Afscheiden kerken. Er werd o.a. in augustus 1841 een rekwest aan de Koning gericht. De gemeente werd door de Overheid als wettig erkend. (Redactie)

wijzer dan wij. Mochten wij Hem volgen, waar Hij ons brengt. Zijn Raad zal bestaan en Hij zal Zijn welbehagen doen. Sluit met mij, met het zingen van Psalm 33: 5, 6.

*Want al wat de Heer' heeft gesproken,  
Is haastelijk geweest gedaan;  
Zijn gebod heeft niemand gebroken,  
Maar 't is geschied van stonden aan.  
Der Heidens raadslagen,  
Die hem niet behagen,  
Hij zeer haast verstoort,  
Der volken gedachten,  
En ook al haar krachten,  
Verwerpt Hij nu voort.*

*Maar de voorzichtigheid des Heeren  
Doet Zijn voornemen vast bestaan;  
Dat Hij eens besluit t' Zijner eren  
Zal zonder hindering voortgaan.  
Welzalig moet wezen  
't Volk dat God met dezen  
Houdt voor zijnen Heer':  
Wel zalig al voren  
Zijn ze die verkoren  
Zijn tot Godes eer.*

Een zaak zoudt gij nog iets van willen weten, waarom hier niet de nieuwe, maar de **oude berijming** wordt aangehaald.

Omdat wij die gebruiken. Ik heb er iets van mogen zeggen. Volgt geen mensen maar God. Kent Hem in al uw wegen en Hij zal al uw paden recht maken. Menselijke en leugenachtige dingen behoren niet in Gods kerk. Waar de Geest des Heeren is, daar is vrijheid! God is een God van orde. Hij is liefelijk onder de Psalmen Israëls.

Bij mijn terugkering tot de *Gereformeerde belijdenis* was mij het zingen dezer Psalmen aanstonds een behoefte geworden. Ik mocht wachten op 's Heeren tijd. Die zelf het geloof ik, also beschikte. Wanorde werkt het niet. Ontstichting geeft het niet. Onderzoekt alle dingen en behoudt het goede. In bijzonderheden dienaangaande te treden heb ik als nu geen behagen, twist were van ons de Heere. Een ieder doe gelijk hij vrijmoedigheid heeft voor de Heere. Ons komen ze Gereformeerder, vlakker, eenvoudiger, dieper en kernachtiger voor. Onze vaders zongen ze eeuwen en God gaf er Zijn goedkeuring op. Waren ze niet goed geweest, zij zouden ze niet hebben mogen zingen. Moeilijke woorden hinderen niet, die worden door de zin verklaard.

En velen zijn zwaar geworden om te verstaan, dewijl men traag geworden is te horen. Men moest met de tijd mee. Het eenvoudige begon te mishagen. Men moest iets anders hebben. Het ene is het andere gevolgd. Keren wij terug, keert geheel terug. De Heere geve inwendig. De Heere ontneme ons het onze en geve het Zijne. Die wijsheid ontbreekt dat hij ze van God begere Die mildelijk geeft en niet verwijt. Amen.

Hij leide ons gezamenlijk in Zijn waarheid, geve ons een hart om Hem te vrezen, wij zullen weldra één Psalm hebben, om Hem te zingen. Gode bevolen en Zijne genade. God en het Lam worde toegebracht de lof, de heerlijkheid en de wijsheid, en de dankzegging en de eer, en de kracht, en de sterkte in alle eeuwigheid. Amen. *Kom Heere Jezus haastelijk, ja kom Heere Jezus. Amen. Onze Vader, enz.*

1. *En nu, o Heere, U zij d' ere  
Van Uw dienstknecht toegebracht;  
Wilt hem leiden, wilt hem weiden  
Die gelovig op U wacht.*

2. *Zijn verlangen, is gevangen  
Naar de Heer' en Hem alleen  
Satans vonden, wij doorgronden  
Slechts door Uw barmhartigheén!*

3. *Wilt hem leren, en regeren  
Koning, Priester en Profeet!  
Wilt vergeven, hem; zijn leven  
Dat Hij 't in Uw dienst besteed!*

4. *Uwe genade, komt te stade  
Uw genade, die alleen!  
Is Uw leven Hem gegeven,  
Bron van goedertierenheén!*

5. *Wond're goedheid! Wond're zoetheid!  
Onder Uwe vleug'len 't best.  
Honing vloeie, en besproeie,  
Mijne ziele, vroeg en lest.*

6. *Laat m' U sterven, en verwerven  
't Eeuwig leven uit gena!  
Mij geschonken; maakt mij dronken,  
Wijn, die komt van Efrata.*

7. *Wat is alsem? Bij Uw balsem?  
Vloeiend rijk uit Gilead!  
Wond're Koning, maak Uw woning  
In mijn hart; zij Uwe schat.*

8. *Zijt mijn Heere! Triomferen  
Zal ik met U eeuwiglijk!*

*Korte stonden, straks ontbonden,  
Eeuwig in Uw heerlijkheid.*

## **SLOT**

*De Heere leide ons in Zijn waarheid. Joh. 17: 17.*

1. *Volgt geen mensen, maar de Heer'  
En wacht u voor een and're leer.  
Als die op Jezus is gegrond,  
En niet is als een mensenvond!*

*En mensenvonden gaan tot niet.  
 Maar die Gods Geest in 't hart geniet,  
 En in wiens hart is 't Woord geplant,  
 Als bomen aan de waterkant,  
 die wast en groeit en bloeit en draagt;  
 Een knecht die God de Heer' behaagt,  
 En wat daar buiten is valt af,  
 't Is niet dan wind en stro en kaf.*

*2. Wij strijden voor de Dordtse leer,  
 Omdat zij is van God de Heer'!  
 En wat daarbuiten is valt weg,  
 Omdat het mensen overleg,  
 En vonden zijn, uit eigen brein.  
 Benevens Jezus' heilfontein.  
 Welzalig die ontvangen mag;  
 Een licht dat hij nog nimmer zag,  
 Want de nature leert het niet,  
 Wat schoons Gods kind in Jezus ziet,  
 Zijn bloed, Zijn kruis, Zijn dood en leer  
 Zijn strijdig met ons eigen eer!*

*3. Van ons moet alles in de dood,  
 Eer dat wij smaken hemelbrood;  
 Die 't leven krijgt, wordt dood in al.  
 Vervloekt in Adam's vrije val;  
 Die 't leven kreeg, Gena erkent,  
 En heeft, verlost van alle ellend'.  
 Van wet en vloek en dood en hel,  
 Voor eeuwig wee, een eeuwig wel,  
 Voor schuld, vergeving in Gods bloed.  
 Voor haat en nijd, vrede in 't gemoed,  
 Voor hel een hemel! dag een nacht.  
 Dat heeft de Heiland aangebracht.*

*4. Lof, dank zij God in eeuwigheid!  
 Hij schenkt om niet de zaligheid!  
 Die 't hebben wil<sup>8</sup> ontvangt het niet,  
 Want God op goddelozen ziet!  
 Die naar de Heere niet en vraagt,  
 En niet dan hel in 't harte draagt,  
 Grijpt God in 't hart, en schenkt Zijn Geest,  
 Die God noch Zijne wetten vreest,  
 Hij schenkt genade en geeft pardon!  
 Een God, Die hij niet vatten kon.  
 Die 't heeft ontvangen weet het best,  
 Zo niet! berouw komt eens op 't lest.*

---

<sup>8</sup> Namelijk in de weg van eigengerechtigheid, zoals de auteur elders verklaart, (Redactie)



### PLAATSVULLING BIJ DE EERSTE DRUK

Er is nog een plaatsje over, daarom schrijf ik nog dit er bij. Het geschrevene was buiten mijn weten ter drukpers gezonden. Ik had geen vrijmoedigheid het te keren, en moest de ene proef na de andere nazien. Ik schreef zonder enige verandering gelijk het mij achtereenvolgende voorgekomen is. Ik zou hier nog bij kunnen plaatsen een gezicht, dat ik eens op de dag had, tweemaal achter elkander op de volgende wijze! Er werd een schuif opengedaan of weggeschoven, toen zag ik 4 Koningen of Vorsten, waarbij er een was die met een wellustig, begerig oog zijn hoofd naar ons vaderland heen en weder wende en keerde: het werd toegedaan; maar spoedig daarna zag ik hetzelfde gezicht, wederom werd de schuif geopend en zag ik tot de kleinste bijzonderheid hetzelfde wat ik de eerste maal zag. Ik kon niet nalaten dit hier nog te zeggen. - Psalm 91. Bij Ezechiël 7 werd ik onlangs met opening en kracht bepaald. 's Heeren oordelen staan gereed. Ezech. 21: 23, Zalig die bereid is de Heere in dezelve te ontmoeten, die geborgen is onder Zijne vleugelen, en bij Hem schuilen mag voor tijd en. Eeuwigheid. Amen.

2 Tim. 3: 1-5

*Ik bidd' U werpt mij niet van U aanschijn  
En opdat ik besluite mijn begeren,  
Uwen Heilige Geest wilt mij niet weren,  
Als Hij in mij van U vernieuwd zal zijn.  
Doet mij ook nu smaken de zekerheid  
Mijner zaligheid Heer' door Uw genade;  
Geeft mij ook de geest der vrijmoedigheid  
Ende sterkt mij daar mede vroeg en spade.*

*Dan zullen ons harten zijn zeer bekwaam  
Om te offeren naar Uw welbehagen  
Dan zullen de kalveren zijn geslagen,  
Die U, Heer', zullen wezen aangenaam.*

Psalm 51: 6 en 10

### BIJVOEGSEL BIJ DE TWEDE DRUK

of

Bijvoegsel 1. Bladz. 11.

Verderfelijke boeken als Egeling. *Weg der zaligheid*, 2e deel, bl. 176. "Dan --- wij moeten hier niet alleen op het bloedige lijden en sterven van de Verlosser blijven staren, even alsof door die wonden en smarten het ongenoegen Gods gestild en langs die weg Zijn gunst verworven ware, zulke gedachten toch zouden evenmin met de leer des Bijbels en heerlijkheid Gods overeenkomstig zijn" enz. Is hier nog iets nodig bij te voegen? 1 Petr. 2: 24.

Bijvoegsel 2. Bladz. 11. *Wedergeboorte*.

Versta dit wel. Zonder *geestelijk levensbeginsel* kan niemand geloof oefenen. Maar ik bedoel, hoe de ziel in de aanvankelijke trekkingen en bewerkingen des Geestes aan hun zielen bij de een vroeger, bij de ander later, reeds zonder gebracht te zijn, waar de Heere hem brengen zal, verhoring van gebeden ontvangen kan, en wel verstaan, geloof oefenen, buiten dat hij dadelijk nog tot Christus gebracht is in *de bewustheid*

voor zichzelf. Hoeveel jaren had de Heere met de discipelen omgegaan, en een Petrus zeide tot Hem: Heere wees Uzelf genadig. Thomas: wij zullen met Hem in de dood gaan. Philippus: toont ons de Vader.

Er zijn onderscheiden trappen in de roeping, trekking, wedergeboorte, bekering, enz. Ik toenaamde u, hoewel gij Mij niet kentet. Jes. 45: 4. Job zeide hoofdstuk 42: 5: Met het gehoor der oren heb ik U gehoord, maar nu ziet U mijn oog.

Waar het beginsel of kiempje, het zaad, daar reeds leven aanwezig is, in enige ziel is ingelegd en uitgestort, kan het niet anders of, waar de Heere ontroert, zal niemand, ook hij zelf, noch de Satan, dat niet kunnen stillen. Het gaat door, werkt door, als het zaad door de aarde, dat er in gelegd is, of gelijk het zuurdesem door het meel. Er is onderscheid tussen de schemering, dageraad en doorbreken van het licht, van een kind in de baarmoeder en dadelijke geboorte enz.: lees het 12e artikel van het 3e en 4e hoofdstuk van de 5 artikelen tegen de Remonstranten.

Er zal in die ziel, waar de Heere heeft beginnen te werken geen rust zijn, voor zij in Christus gevonden is, en zeggen mag en kan: Hij is de mijne, en ik de Zijne; ik ben gevonden van Hem, naar Wien ik niet zocht, Hij heeft mij eerst lief gehad, en wat dies meer zij. Zij mag nu en dan op een klip komen, de Heere zal ze er wel weer afstoten; die de Heere onrustig maakt, zal geen schepsel rustig maken. De Geest werkt het willen en het volbrengen naar Zijn wil; Hij is het begin, midden en einde. Bij alles wat ik geschreven heb, en nog veel meer had kunnen doen, wil ik niet zeggen, nog niet veel meer te moeten ondervinden.

Leest Van der Groe, Owen, Erskine en dergelijke werken veel. Ik kan niet ontkennen, de Heere mij al verder brengt, meer bevestigt, licht en inzien en ontwikkeling, opwekking, bekrachtiging en bevestiging geeft van hetgeen Hij mij geschonken en geleerd heeft. Het geloof is een gave Gods, het eenvoudige Christus-aannemende geloof, met heldere, duidelijke, klare bewustheid voor onszelf, dat wij Hem alzo hebben aangenomen tot wijsheid, rechtvaardigheid, heiligmaking en volkomen verlossing. De geloofshand te leggen op het volbrachte offer; Hem te kennen in Zijn volheid van Genade voor Genade; niets te hebben en te weten dan Jezus Christus en Dien gekruisigd, met Hem begraven in Zijnen dood, door de doop.

Bidt Hem veel, geve Hij u te bidden, dat gij niet hoger of lager spreekt, dan Hij u geleerd en geschonken heeft, maar dan nog liever minder dan meer. Dat Hij ons vlak en effen make voor Hem, en noch voor Hem noch de mensen iets te willen vertonen, van hetgeen wij niet verstaan, noch ons is geschonken; wij bedriegen onszelf, verleiden anderen en onszelf, en willen iets anders als de Heere wil. Wees ook voorzichtig u met kentekenen gerust te stellen, buiten het grootste. Rom. 5: 1.

Het artikel luidt:

En dit is de in de Heilige Schrift zo zeer gepredikte wedergeboorte nieuwe schepping, opwekking uit de dood, en levendmaking, welke God, zonder ons, in ons werkt. En die geschiedt geenszins door de enkel uitwendig in onze oren klinkende leer, zedelijke aanrading, of dergelijke wijze van werken, waardoor, nadat God (wat Hem betreft) Zijn werking heeft verricht, het in de macht des mensen zou blijven, wedergeboren of niet wedergeboren, bekeerd of niet bekeerd te worden; maar zij is een geheel bovennatuurlijke, aller-krachtigste en tegelijk aller-beminnelijkste, verwonderlijke verborgen en onuitsprekelijke werking, in haar uitnemendheid, volgens de Schrift (die van de Auteur dezer werking ingegeven is), niet minder noch lager (te schatten) dan de schepping of de wederopwekking der doden, zodat ook die allen, in welker harten God op deze wonderbaarlijke wijze werkt, zeker, onfeilbaar en krachtdadig wedergeboren worden, en metterdaad geloven. En daarop wordt de nu vernieuwde

wil niet alleen van God bewrocht en bewogen, maar van God bewrocht zijnde, werkt die ook zelf, waarom ook de mens zelf met recht gezegd wordt door deze ontvangen genade te geloven, en zich te bekeren.

Bijvoegsel 3. Bladz. 50 *Dromen*.

Men heeft zich hieraan gestoten. Maar men heeft het verband niet begrepen, en hetgeen erbij geschreven staat: of men heeft het niet willen verstaan, of niet kunnen verstaan. Meer zeg ik hier niet van; alleen zal ik er nog een bijvoegen; namelijk: eens zag ik op een nacht een straat, aan weerszijden hoerhuizen, waar de ene hoer schoner dan de andere opgetooid was. Ik mocht ze allen voorbij gaan. Meer zeg ik hier nu niet van. Spreuken 7.

Bijvoegsel 4. Bladz. 52. *Hoere Babels*.

Alle zogenaamde godsdiensten buiten de enige ware, Joh. 17: 3, hoe ook genaamd, vernist, verfijnd en geblanket, hoe ook voorgedragen, die bij of af doet, het zal zijn dat zij geen dageraad zullen zien, die hier de Heere Jezus niet lief hebben gehad, 1 Cor. 16: 22. Niets buiten Christus baat. Niets buiten wedergeboorte komt in aanmerking; geen deugden; plichten, tranen, belijdenissen, ontroeringen, bewegingen en wat al, baten zonder Christus iet met al. Dood en leven, de ere Gods moet ons boven alles gaan of het betekent niets. Geen historisch, tijd of miraculeus geloof komt enigszins in aanmerking. Deze allen komen voort uit diezelfde put. Openbaring 9. Hier is Rooms en Remonstrants één.

Lees blz. 188 van v. d. Velde, *Wonderen des Allerhoogsten* en wat Owen zegt, alsmede het uittreksel uit een brief van Mr. Knox, Sapiënti sat. 1 Cor. 1.

Van der Velde, bladzij 188: "Want men nouw soude kunnen seggen, of de Remonstrantse factie door de Paepse of de Paepse door de Remonstrantse, meer heeft toegenomen. Sulcx als uit seker vertooghschrift in de tijden des Konings Karels Anno 1628 ingestelt; duidelijk is af te nemen, alwaar de vertoonders aldus spreken.: Versaeghtheit beknelte uwe onderdanen grootelijks, wanneer de selve moeten aanzien met spot de aanwassinghe der gener, die men Arminiaenen noemt. Uwe Majesteydt is wel bewust, deselve maar te zijn eenen gebaenden wegh tot vorderinghe der Roomse. U Heer vader sulcks wel bemerkende, heeft deselve soo hier als in andere landen, met een Godsalighen en Brandenden yver zoeken te verminderen. Niettegenstaende siet men deselve gevordert, haar geen vrinden ontbrekende. Siet men niet na by u lieden, die in quaet bedencken zijn wegens dese saecke?

D. Neale, Bisschop van Winchester, en Willem Laud, Bisschop van Bath en Welle, zijn immers onreyn in haer ghevoelen, ende dit is tegenwoordig den wegh, om tot eenige geestelicke ampten te komen; veel leerlingen voeghen haer oock na dese nieuwigheidt, haar Boecken worden gedrukt, daar-en-tegen het drukken van de rechtsinnige Boecken tegen d'andere verboden ... Och, of Koningh Karel wat meer op zulcke en diergelijcke vertooghschriften gelet hadde! dat hadde een middel geweest om syn Rijck en Kroon te doen bloeyen. Want hoe wel en waerachtig dit van de vertoonders is geseht, dat de Arminiaenderye is den wegh tot de Roomse dwalingen, heeft de uytkomst aldair bewesen en heeft Engelandts ellende ons kunnen leeren, uyt hoe grooten doot de Heere ons die tyden verlost heeft."

Johannes Owen. Over het ootmoedig wandelen met God. Pag. 5 en 6.<sup>9</sup>

<sup>9</sup> Een boek zeer aan te prijzen om te lezen, het is voor enige jaren te Leeuwarden herdrukt bij G. H. Swartte van Loon. 1838.

"Dat zij van hun eigen wegen en betrachtingen om God te behagen, en hun gewetens gerust te stellen, een beter gevoelen hebben, dan van iets van Gods instellingen op de weg, die Hij tot dat einde beraamd heeft. Tot deze hoogte steigeren zij op, wanneer zij zich eenmaal vestigen op hetgeen dat in hun eigen ogen heerlijk is. Spreek tot een Papist, die van zonden overtuigd is, van het bloed van Christus, het is bij hem een dwaasheid. Boeten, voldoening, het Vagevuur, de Voorbidding der Kerk in de Mis, is hem veel behagelijker. De Eliabs moeten de Kroon dragen. Het geval is tegenwoordig bij ontelbare zielen even hetzelfde, die om God te verzoenen, en vrede te bekomen, in hun eigen plichten en verbetering des levens meer hulp hopen te verkrijgen, dan in het bloed van Christus".

Uittreksel uit een Brief van Mr. Knox. Reformateur, uit Guthry's groot Interest; bladz. 285, van het 2de aanhangsel. Mr. Knox schreef een brede brief aan de Koningin van Schotland, Maria Stuart, die daarna is uitgegeven en genoemd wordt de brief aan de Koningin Douairière, dewelke haar in handen gegeven werd door Alexander Graaf van Glencairn. De Koningin, die gelezen hebbende, gaf ze over aan die trotse Bisschop Becon van Glasgow, zeggende al spottende: Geliefd het u mijnheer, een pasquil te lezen? welke woorden ter ore van Mr. Knox komende, hem gelegenheid gaven, om enige bijvoegsels tot zijn brief te doen.

Die brief met zijn bijvoegsels staan in het einde van de *Kerkelijke Historie van Schotland*. Aldaar spreekt hij onder andere ook het navolgende:

"Uit de woorden van Christus, Matth. 23: 30, 35, vervult de maat uwer vaders, opdat op U kome al 't rechtvaardige bloed dat vergoten is op aarde, van 't bloed des rechtvaardigen Abels af tot het bloed Zacharia, enz. is het blijkelyk, dat de moordenaars van onze tijd, schuldig zijn aan al het bloed, dat gestort is geworden, van de beginne der wereld; en het is maar billijk en recht, dat het zo zij; want al wie 't bloed van iemand van Christus' Leden vergiet, wegens het belijden van Zijn waarheid, die stemt toe aan al de moord, die van de beginne over die zaak begaan is. Gelyk er is een gemeenschap van alle Gods uitverkorenen, van welke ieder lid deelgenoot is van Christus gerechtigheid, zo is er een gemeenschap onder de verworpingen, waardoor iedereen van het zaad der slang schuldig is aan de ongerechtigheid, die het hele lichaam begaat, omdat zij alle tezamen tegen Jezus Christus en tegen Zijn eeuwige waarheid zijn, iedereen dienende de Satan, de Prins dezer wereld, in haar rang, ouderdom, trap en staat. De Koningen en Prinsen, die door macht Gods volk onderdrukken, en niet willen lijden, dat zij waarlijk God dienen, gelyk Hij geboden heeft, maar haar willen in Egypte houden, zijn broeders en metgezellen van Farao. De Bisschoppen en Priesters met haar vaders de oude Farizeeën, hebben de sleutel der kennis weggenomen, en hebben het koninkrijk der hemelen voor de mensen toegesloten; zodat zij zelfs niet willen ingaan noch anderen toelaten in te gaan. Gelyk de Satan door loosheid de allerheiligste instellingen van Gods geboden van de eerste tafel verdorven heeft, invoerende in plaats van de Geestelijke Dienst Gods, der mensen dromen, vonden en fantasieën, zo heeft hij, misbruikende der mensen zwakheid de geboden van de tweede tafel verdorven, aangaande de eer die men schuldig is aan de ouders, waaronder Prinsen en Leraars bevat zijn, want nu heeft de duivel de zinnen van vele zo verblind, dat zij niet kunnen of immers niet willen leren, wat God, en wat de Keizer toekomt, maar omdat de Geest Gods gezegd heeft: eert de Koning, daarom moet al wat zij gebieden hetzij recht of onrecht, gehoorzaamd worden. Het is Godslastering, dat God enig schepsel heeft geboden te gehoorzamen tegen Hemzelf, dat mensen wegens het bevel van een Vorst, al is hij nog zo machtig, afgoderij zuilen begaan, omhelzen een religie, die God niet goedgekeurd heeft, door Zijn Woord of

bevestigen, door hun stilzwijgen, boze en lasterlijke wetten, tegen de eer van Zijn Majesteit gemaakt; en mensen die zo doen, zijn verraders van hun Vorsten, die zij door hun vleingen bevestigen in haar rebelleren tegen God. God kan niet liegen, Hij kan Zichzelf niet verloochenen; Hij heeft van de beginne betuigd, dat Hem geen religie behaagt dan die, welke Hij door Zijn woord geboden en bevestigd heeft. De waarheid zelf spreekt dit vonnis uit. Matth. 15. Tevergeefs eren zij Mij lerende leringen die geboden van mensen zijn, en ook alle planting, die Mijn Hemelse Vader niet geplant heeft zal uitgeroeid worden.

#### Bijvoegsel 5. *Bededag.*

Lang te voren had ik behoefte naar bededagen. En mocht met die behoefte tot de Heere komen. Op de dag van de 22 nov. mocht ik bepaald worden opnieuw bij Ezech. 7 en de aanstaande oordelen en bij die er reeds zijn: Ik zal uw wegen op u brengen, en u richten naar uw wegen. En vs. 14: zij hebben met de trompet getrompet, en hebben alles bereid, maar niemand trekt ten strijde; want Mijn brandende toorn is over de gehele menigte van het land.

Ook belooft mij de Heere menigmaal te bepalen bij de verdelging der vijanden en het toebrengen van Zijn volk.

#### Bijvoegsel 6. *Gevangenis.*

De Heere lag mij nieuwe banden om de lendenen, spoedig nadat ik uit de eerste verlost was. En de beloften, die mij de Heere geschonken heeft, heeft Hij bevestigd, en blijft ze bevestigen! Hij zegent de gevangenis aan mijn ziel ter bevestiging, leidt mij in de waarheid; zegent Zijn woord aan mijn ziel, past de waarheden mijn ziel toe, bevestigt mij krachtig in de weg, waar ik tot nog toe staan mag. Hij bewaart Zijn werken. Hij beware mij in deze weg om Zijns zelfs wil. Joh. 15: 5. Ik ben verzekerd voor mijzelf, dat hij van de Heere is. Het onze zal de Heere wel wegnemen op Zijn tijd, en al het hout, hooi en stoppelen doen verdwijnen en verdrijven door het vuur Zijner oordelen en stromen der vervolgingen. Hij zal Zijn volk wel vinden die door Hem gevonden zijn. Hij zal ons brengen waar wij wezen moeten en al de haat, nijd, twist en tweedracht doen ophouden. Ofschoon het in enige mate altijd blijven zal. Hij geeft ons beraadslagingen die goed zijn. Wij zien wel vele dingen, maar bewaren ze niet. Jes. 50: 10.

N.B. Ik heb gelezen in een boekje dat mij gezonden is, dat ik los was geraakt, omdat de boeten (gelijk men die noemt), betaald zijn geworden. Ik weet er niet van. Handel. 26: 22.

Uittreksel uit het klein Martelaarsboek, Mr. Jelis Mattijsen blz. 208.<sup>10</sup>

Gevangen, benefens eenen **Willebrort Cornelisz.** tot Middelburg; wegens d' omstandigheden van haar gevangen neemen hebben wij weinig of geen blijke en alzo min van haar onderzoek en doot, van Willebrort worter een, en van Mr. Jelis drie seer stigtelijke Briefen gevonden, de twee laatsten zijn gerigt aan zijn seer gelieve Huysvrouw, en den eenen aen eenige syner Geestelijke kinderen in welke hij (als ook aen zijn. Huysvrouw) met bijzondere, en zeer ernstige reeden, de Christelijke deugden, en 't volharden derselver aenprijst, tonende met syn eygen voorbeeld, hoe gevarelijk het is ('t schijnt dat het rijke luyden sijn geweest) in dese wereld Christelijk te leven, en hoe ligt men afgerukt en weggesleept wordt, en hoe salig daarom het lijden is als hij aldus schrijft: want God beproeft en verzoekt sijn uytverkoren in meenigerlei wijzen; men agt, of aanziet de bannen en gevangnisse voor de meeste

<sup>10</sup> Een Doopsgezind martelaarsboek, waarin veel voortreffelijke voorbeelden van Godsvrucht voorkomen (Redactie)

beproevinge des geloofs, maar mijn waerde lieve schapen, ik schrijve en beleide u in dezen tijdt, dat het met mij de minste, bij de perijkelen en aenvegtingen, die ik in dese wilde woestijne dezer weereld geproeft en mij aan boord gekomen zijn, of die ik voor oogen sag, alsoo dat ik dikwijls niet en wiste van bangheid des harten en geest, waarheenen, sugtende en weenende tot mijne God over de menigvuldige suptile, behendige strikken, die de oude slange nu is stellende, sorgende of ik nog in haar strikken der menselijke swakheyt, en mijns eygen vleesheid kloekheyt verrukt mogt worden; overmits ik sag en hoorde, dat daer soo hooge sterke ingewortelde boomen, met wortelen en al uitgerukt worden, en soo hoog Bergen tot soo jammerlijken val en Valeij gebrogt worden en daar beneffens voelde ik dat in mij niets goedts en woonde, daer beneffens gedagte ik dat in sijn geregtigen dag veel kafes bevonden sal worden, wanneer hij de sijne oversien sal. Og! zoo wordt hijse nog wel siende die geen Bruylofts-kleet aen sullen hebben; waerom ik zeer bekommert stont, sorgende of nog in sijn toekomste, door mijn dagelijkste misgripping, en besmettelijke wandeling, niet staande soude blijven, waerom ik hem ook dikwijls met tranen biddende was, dat hij mij arme ellendige, door sijn Vaderlijke barmhartigheid bequaem maken wilde dat ik om sijnes Naams lijden mogte in banden en gevangenis; en ook in den doodt, om syn Heylige getuygenis te gaan.

Als dan soude ik gewis zijn mijner Zielen Saligheid, en in den dag sijner gramschap niet denken te schande te komen, waer toe hij mij door Vaderlijke barmhartigheid nu verkooren, en daer toe waardig gemaakt heeft om sijn Heylige getuygenis voor dit arge en overspelige geslagte, in mijn banden te betuigen; waerom ik ook seer verblijd ben in mijnen ziele, en mij van harten leedt is, dat ik mijnen en onsen barmhartigen lieven Vader, niet genoeg danken of loven kan, wegens sijn onuytsprekelijke groote weldaden die Hij aen mij ellendige creature beweezen heeft, en nog dagelijks bewijzende is; want ik vertrouwe aan sijn Vaderlijke barmhartigheid en genade dat Hij mij voort bequaem en waardig maken sal; in Sijn Heilige getuygenis in den doodt te gaan; want hij weet hoe dat mij over langen tijdt verlangt heeft, om thuis te sijn en dat om de meenigerhande prijkelen, die ik op den weg sie: In beide sijn Brieven aan sijn Huysvrouw, om haer (of sulks haar ook overquaem) aan te moedigen, en in haar lijden te vertroosten, schrijft hij: dat hij niet en wist dat men al zulken vreugde, en blijdschap hebben konde, in zulke staet.

Wat de kragt des Alderhoogsten, die op sijn lijdent schepsel nederdaelt, kan te weege brenge is beter van getrouwe getuygen (die om de waerheid haer leeven ten besten gegeven hebben) te geloven, als met sijn verstandt te begrijpen gelijk blijkt aan dezen Martelaer, genaemt enz.

**BIJVOEGSEL VII<sup>11</sup>**

1. Haast is mijn zangtijd om,  
 Dat ik van 't Heiligdom  
 Weer gaan moet in de wereld;  
 Ik was er even uit,  
 Met Jezu zoete bruid,  
 In een paleis bepereld.

2. Hier was het mij zo goed,  
 Hier was het mij zo zoet,  
 Hier smaakte ik zoete tijden,  
 Hier moet een steentje staan,  
 'k Mocht hier ter bruiloft gaan,  
 En rustte van het strijden.

3. Een ogenblikje er uit,  
 Maar 't is zo ras gestuit,  
 Zijn weinige ogenblikken;  
 De tijd viel mij niet lang,  
 Hier zoet, maar buiten bang.  
 Hier blijdschap, dáár verschrikken.

4. Ik was een ogenblik  
 Uit Satans klauw en strik,  
 En mocht eens adem halen;  
 Maar ach! nu is het om,  
 Dat ik van 't Heiligdom  
 Weer moet in 't aardse dalen.

5. De berg moet ik weer af,  
 Waar God mij blijdschap gaf,  
 Ontbonden van de pakken;  
 Ik moet wéér Mesech in,  
 Maar 't is niet naar mijn zin,  
 Weer in het slijk te zakken.

6. Des Heeren weg is hoog,  
 Onpeilbaar voor het oog,  
 Onmeetlijk, om te vatten;  
 Ik zag er tegen op,  
 En was op Nebo's top,  
 En zag wat van die schatten,

6A Nu is de tijd weêr om,  
 Dat ik van 't heiligdom, De wereld moet instappen;  
 O! 't was mij hier zo goed,

---

<sup>11</sup> Dit schreef ik kort na mijn eerste ontslag (uit de gevangenis)

Zo aangenaam, zo zoet,  
Ik mocht op adders trappen (Marc. 16: 18.)

7. De Heer' was dag en nacht,  
Bij mij, en hield de wacht  
Hij wilde 't mij verklaren;  
Ik ging naar een paleis,  
Verkwikking op de reis,  
En mocht er honig garen.

8. Uit menig zoete bloem.  
Maar Jezus heeft de roem,  
Hij geeft wat Hij wil schenken,  
Hij had het mij beloofd,  
Hij gaf mij hemels ooft,  
En wild' aan mij gedenken.

9. Ik had soms goed verkeer,  
Met Jezus mijnen Heer',  
Dit mag ik niet ontveinzen;  
De Satan wilde 't wel:  
Maar hij hoort in de hel ( Judas vs. 6.)  
En moest teruggedeinzen.

10. Het licht scheen in de nacht,  
De Heere hield de wacht,  
Die sluim'ren kan noch slapen,  
Hij gaf mij veel bezoek,  
Uit Smytegeld zijn boek,  
En bracht mij tot Zijn schapen.

11. Hij gaf mij een gebed,  
Die op Zijn tijd ook redt,  
Die schreien en die klagen;  
Niet over mij alleen,  
Gods kerk gaf mij geweent,  
Die mocht ik Hem opdragen.

13. Hij schonk mij het geloof,  
Dat zij niet tot een roof  
Zou worden van de wolven;  
Maar 't werk, dat Hij begon,  
Zou Hij, die Goedheids Bron,  
Voleinden! hoe 't bedolven.

(Versta wel, gelijk er op volgt, als 's Heeren kracht in mijne en onze zwakheid  
volbracht wordt, want zonder die zijn wij niets.)



14. Lag onder puin en as,  
Dezelfde die Hij was,  
Tot in alle eeuwigheden,  
Het is in 's Heeren hand,  
Geen leeuw of tijgerstand,  
Zou 's Heeren werk vertreden.

15. Wat mij het zwaarste woog,  
Was als ik kreeg een oog,  
Op mijn afkerigheden  
Op al mijn grote schuld,  
Die Jezus heeft vervuld,  
Door Zijn gerechtigheden.

16. Ik kwam in ondertrouw,  
Als Jezus echte vrouw,  
Met al Gods lieve kindren;  
Geen Satan hadde macht,  
Want Jezus brak zijn kracht,  
En wilde hem verhind'ren.

17. Niet dat ik had geen strijd,  
Dat 't zo was 't allen tijd.  
Er kwamen donkerheden.  
En nevels op mijn ziel,  
Als 't donker op mij viel,  
En ik vaak werd bestreden.

18. Aan d'een en d'andre kant,  
Maar God hield d' overhand,  
Hij schonk mij vele gaven;  
Maar 't allermeeft Zichzelf,  
In dit paleis gewelf,  
Daar Hij mij wilde laven.

19. 't Was mij een wonderboom,  
Zijn liefde was de stroom,  
Daar Hij m' uit wilde drenken.  
Veel meerder, dan ik weet.  
Ik, die zo ras vergeet,  
Wat Jezus mij wou schenken.

20. Het was om Zijne Naam,  
Die ik mij nimmer schaam ),  
Mag ik Zijn kracht genieten;  
Hij sterkte mijne ziel,  
Daar hemels brood in viel,  
En stromen heils in vlieten.

21. Hij schonk mij kracht en lust

En gaf mijn ziele rust,  
 In Hem ten meesten tijde;  
 Bij dagen en bij nacht  
 Hield Hij bij mij de wacht,  
 En maakte zacht het lijden.

22. Neen! lijden is het niet,  
 Wanneer de ziel geniet,  
 Het zoete van de hemel,  
 Wanneer de Bruidegom  
 Haar leidt in 't Heiligdom,  
 En trekt haar uit 't gewemel.

23. Van aards en morsig slijk,  
 In Zijn ofschoon Koninkrijk,  
 Bij 't licht van Zijne stralen;  
 De tijd valt mij te kort,  
 Nu ik ontslagen word,  
 En van de berg moet dalen.

24. Neen! hier was 't mij niet lang  
 Maar 't heengaan was mij bang.  
 Dit kon mijn ziel benauwen,  
 Mijn eenzaamheid was zoet,  
 't Gevangenhuis mij goed,  
 Maar wreed zijn Satans klauwen.

25. Gods oge was op mij,  
 Zijn zoete heerschappij,  
 Mocht mijne ziele smaken,  
 Bezoeken op bezoek,  
 Banket en hemelkoek,  
 Daar vromen wel naar haken.

26. Een ogenblik uit strijd,  
 Den Heere toegewijd;  
 Och, mocht het meerder wezen!  
 Wat mij aangaat, 't was goed,  
 De Meimaand was mij zoet,  
 De Heere zij geprezen.

27. Van Zijne arme knecht,  
 Aan alle kwaad gehecht;  
 Als hij niet los komt maken,  
 En vaste banden slaakt,  
 Die mijne ziel bewaakt,  
 Van liefdevuur doet blaken.

28. 't Was alles, alles wel,  
 Goed is Immanuel,

Maar ik ben d' allersnoodste.  
Mijn Jezus die is goed,  
Zijn bijzijn is mij zoet,  
Tot mij de allerbooste.

29. Hij nam de koorts mij af,  
Die mij gezondheid gaf,  
En lust in 't onderzoeken;  
En nu en dan 't gebed,  
Die op gevang'nen let,  
En opzocht in hun hoeken.

30. Door 't vriendelijk bestel,  
Was 't uiterlijk ook wel,  
Verkwikking voor de leden;  
Heb dank voor uwe zorg,  
Betaal het hun mijn Borg,  
Die voor mij hebt geleden.

31. Al zat ik in een hok,  
Mijn voeten in een stok,  
Mijn lichaam in het ijzer,  
Had Gij daar voor mij werk,  
Wiens hand is machtig sterk,  
Geen kind van U waar wijzer.

32. En wilde ik eens er uit,  
Door grendelen gestuit,  
Maar meer nog door genade,  
Gij gaaft mij wandeling,  
Van ene hemeling,  
En wees mij Uwe paden.

33. Verlangde ik een bezoek,  
Gij gaaft het m' uit een boek,  
Of op een andre wijze;  
Dan kwam Gij zelf mijn Heer',  
En daalde tot mij neer,  
Op velerhande wijze.

34. En zo ik iets vergeet,  
Gij Heer' het beter weet,  
'k Had aards en hemel spijs,  
Maar 't aardse ofschoon en goed,  
Was mij niet half zo zoet,  
Als dat mijn ziel mocht prijzen.

35. Het lijden van deez' tijd,  
Is maar een korte strijd,  
Het einde haast verschenen:

Dan zijn wij allemaal,  
 In Jezus' bruiloftsmaal,  
 Daar zal Hij ons verenigen (Gods volk verenigen. Joh. 10: 14.)

36. Daar is geen vonnis meer,  
 De Rechter is de Heer',  
 De Rechter is de Koning.  
 Geen aardse rechter kan,  
 Ons sluiten in de ban,  
 Daar zijn w' in Jezus' woning.

37. Hij is de tempel Gods,  
 Gebouwd op d' eeuwige Rots,  
 Die nimmer kan bezwijken,  
 Die d' eeuwigheid verduurt, Met eeuwig heil bemuurt,  
 Daar moet de vijand wijken.  
 Amen.

### **BIJVOEGSEL VIII Aan de onbekeerden**

1. In God is gene duisternis,  
 Maar alles licht en klaarheid is,  
 Die niemand kan bevatten,  
 Ja, onbegrijpelijk is de Heer'  
 De Seraphijnen knielen neer,  
 En staren op die schatten.

2. Voor die in God verborgen zijn,  
 Is al het wereldds goed maar schijn,  
 En alles onbestendig,  
 Maar God het eeuwig Wezen is,  
 Een Licht gans zonder duisternis,  
 Onpeilbaar en onendig.

3. Wat buiten God is, is vervloekt,  
 Al wie Zijn zegen elders zoekt,  
 Vergaat met al de bozen;  
 Geen boze houdt er bij God stand,  
 Maar aan Zijn werk houdt God de hand,  
 Bij 't straffen der trouwlozen.

4. Der wereld wijsheid dwaasheid is,  
 Bij God, en enkel duisternis,  
 Hoe rijk zij mogen schijnen,  
 't Is niet dan klatergoud en stank,  
 En geeft niet dan een ijdele klank,  
 Die spoedig zal verdwijnen.

5. O wereld wijsheid, dwaasheid Gods,

Gij meent te staan als ene Rots,  
 In 't midden van de baren,  
 Eén wenk! uw hoop is ingestort,  
 Daar gij met haar vernietigd wordt,  
 En niets zal u bewaren.

6. O wereldwijzen komt hier bij,  
 En zet u eens naast Jezus zij,  
 En wil aandachtig horen,  
 Uw wijsheid, wereld! eens vergaat  
 Met al haar schijn, bedrog en raad,  
 Uw kinders gaan verloren.

7. Als Jezus niet uw wijsheid is,  
 Zijn licht in diepe duisternis,  
 Gaat die niet op in 't harte,  
 Zo zinkt gij in de helle neer,  
 En keert tot d' aarde nimmermeer,  
 En eindeloos is uw smarte.

8. Tot u! tot u richt ik het woord,  
 Och, werd het door u aangehoord,  
 En niet opzij gesmeten;  
 Eens komt uw wijsheid aan een end,  
 En eindigt in een diepe ellend,  
 Eet dan van al uw weten.

9. Uw schatten, wereld! eens vergaan,  
 Eens zal het al in vlammen staan,  
 Al wilt gij 't niet geloven;  
 Het zal geschieden, zo gewis,  
 Als 't water er gekomen is,  
 Het is een woord van boven.

10. Wat van deez' aarde is tel ik niet,  
 't Is morgen weg, wat gij thans ziet;  
 Bedrieglijk schijn voor wezen,  
 En schijnt het wezen! het verkeert,  
 't Wordt alles weer in stof verteerd,  
 't Is anders als voor dezen.

11. O, wereld dwazen! nare boel,  
 Het is des Satans enig doel,  
 U in zijn net te vangen,  
 En hij heeft u, hij heeft u al,  
 Hij brengt u in een wisse val,  
 In 't kort of in het lange.

12. Eens zal al 't geen gij ziet, vergaan,  
 Wat heden bloeit is ras gedaan,

Niets blijft in 't zelfde wezen:  
 De grijsaard met de zuigeling,  
 Draagt éne naam: 't is sterveling,  
 Hoe! baart dit U geen vrezén?

13. Of blijven er ook nog gespaard, Z  
 ijn z' alle niet in graf vergaard,  
 Die kortelings nog leefden,  
 Zijn er nog levend op deez' aard,  
 Die in het stof niet zijn vergaard,  
 En voor geen sterven beefden.

14. O dwaze zotte sterveling,  
 Verkwistend voor een nietig ding,  
 Een eindeloos eeuwig leven;  
 Die om een kort en dwaas genot,  
 Van nietig stof maakt uwe God,  
 Waaraan uw hart blijft kleven.

15. O kon gij in de helle zien;  
 Nog zoudt g' uw dwaasheid niet ontvlien,  
 Of één begeerte laten;  
 Al opent zich voor u de hel,  
 Haar oven, heet gestookt en fel,  
 Het zoude u toch niet baten.

16. Het hart, nog harder dan een rots,  
 Ontvangt mijn woorden, als 't geklots,  
 Der baren bij de stenen;  
 Zij horen, noch zij voelen niet,  
 Het water langs zijn zijde vliet,  
 Zo vloeit het woord daar henen.

17. Geen woord, wordt er vergeefs gehoord,  
 Ofschoon het hart noch oor doorboort,  
 Eenmaal, eens komt het weder,  
 Tot zegen of verdoemenis,  
 Geen enkel woord er ijdel is,  
 Dat van de Heer' daalt neder.

18. In God is gene duisternis,  
 Maar alles licht en klaarheid is  
 Die niemand kan bevatten,  
 Die door des Heeren Geest geleerd,  
 Wordt door Zijn Geest en Woord bekeerd,  
 En jaagt naar bet're schatten

19. Dan hem de wereld geven kan,  
 Hij wordt een weêrgeboren man,  
 Die God grijpt in het harte,

Die bij zijn zonden wordt bepaald,  
En met Gods licht in 't hart bestraald,  
Geboren wordt in smarte.

### **BIJVOEGSEL IX**

Wat moet het in de hel niet zijn,  
Een eeuw'ge wroeging, angst en pijn,  
Een eeuwig knagend naberouw,  
Omdat het was een zandgebouw,  
Daar hij op meende vast te staan,  
En zo de hemel in te gaan  
Maar ziet die pas en is niet goed,  
't Is niet vergezeld met Gods bloed.  
Genade is Christus enig deel.  
Die dat niet heeft, die heeft niet veel,  
Die 't heeft, heeft alles en genoeg.  
Ofschoon hij aan 't lijf geen kleed'ren droeg,  
Hij heeft een kleed, een ofschoon gewaad,  
Waarmeê hij rein voor Jezus staat,  
Een kleed, dat om zijn leden past,  
Waarmeé hij is de bruilofts gast,  
Als hij zal zitten bij het Lam  
Met Jacob, Izaak, Abraham.